

Postupanja s carinskim deklaracijama i revizija carinske uprave

Mikulčić, Anja

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:888795>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-10**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

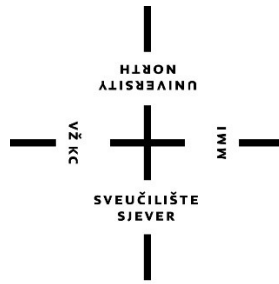
Sveučilište Sjever

Završni rad br. 020/LIM/2023

Postupanja s carinskim deklaracijama i revizija carinske uprave

Anja Mikulčić, 0336046271

Varaždin, lipanj 2023. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za logistiku i održivu mobilnost

Završni rad br. 020/LIM/2023

Postupanja s carinskim deklaracijama i revizija carinske uprave

Student

Anja Mikulčić, 0336046271

Mentor

Doc.dr.sc. Ivana Martinčević

Varaždin, svibanj 2023. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za logistiku i održivu mobilnost

STUDIJ preddiplomski stručni studij Logistika i mobilnost - Varaždin

PRISTUPNIK Anja Mikulčić

MATIČNI BROJ 0336046271

DATUM 20.06.2023.

KOLEGIJ Računovodstvo

NASLOV RADA Postupanja s carinskim deklaracijama i revizija carinske uprave

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Proceedings with customs declarations and customs administration audit

MENTOR doc.dr.sc. Ivana Martinčević

ZVANJE docent

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. doc. dr. sc. Krešimir Buntak, predsjednik
2. doc.dr.sc. Vesna Sesar, član
3. doc. dr. sc. Ivana Martinčević, član *mentor*
4. Ivan Cvitković, zamjenski član
- 5.

Zadatak završnog rada

BROJ 020/LIM/2023

OPIS

Carina i carinska uprava vrlo su važna područja za optjecaj i trgovinu robe, usluga i informacija. Važno je znati objasniti način rada Carinske uprave, postupanje s carinskim deklaracijama, načina na koji posluje te proučiti reviziju poduzeća koju su sastavila nadležna tijela, da bismo shvatili njezinu važnost u samoj trgovini i državi općenito. Da bi uvoz i izvoz bio pravovaljan, informacije o dovezenim ili otpremljenim robama ili uslugama mora biti pravilno zabilježen. Carinarnice su mjesta gdje se vrši provjera robe i bilježe svi potrebni podaci o toj robi.

Cilj ovog završnog rada je:

- prikazati i objasniti način rada carinske uprave i carinarnica koje su neizbježan dio svake trgovine, način njezina poslovanja i postupak provođenja revizije
- prikaz radnji i dokumenata koje služe korisnicima da na zakonit i propisan način obavljaju prijevoz robe i drugih radnji s robom kroz carine
- prikaz i objašnjenje računovodstvenih transakcija i postupaka pri stjecanju i isporuci dobara u tuzemstvu i inozemstvu

ZADATAK URUČEN 20.06.2023.

POTPIS MENTORA

Krešimir Buntak

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, ANJA MIKULČIĆ (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom POSTUPANJA S CARINSKIM TEKSTOVIMA I REVIZIJA CARINSKE UPRAVE (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Anja Mikulčić
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, ANJA MIKULČIĆ (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom POSTUPANJA S CARINSKIM TEKSTOVIMA I REVIZIJA CARINSKE UPRAVE (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Anja Mikulčić
(vlastoručni potpis)

Predgovor

Najviše bih željela zahvaliti svojoj mentorici doc.dr.sc. Ivani Martinčević na ukazanom povjerenju i pomoći kod izrade ovog završnog rada.

Također, zahvaljujem se svim profesorima na prenesenom znanju tijekom studiranja i cijelog školovanja.

Za kraj još zahvaljujem svojoj obitelji i partneru na svojoj potpori i svojoj pomoći koju su mi pružili.

Sažetak

Carina i carinska uprava vrlo su važna područja za optjecaj i trgovinu robe, usluga i informacija. Sve što ulazi ili izlazi u određenu zemlju mora biti zabilježeno i dostupno informacijama. Carinska uprava upravo je nadležno tijelo koje daje uvid u poslove carine u Republici Hrvatskoj. Važno je znati objasniti način rada Carinske uprave, postupanje s carinskim deklaracijama, načina na koji posluje te proučiti reviziju poduzeća koju su sastavila nadležna tijela, da bismo shvatili njezinu važnost u samoj trgovini i državi općenito.

Za prelazak robe preko granice važna je carinska deklaracija kojom započinje bilježenje robe kojom se trguje, a revizijom same Carinske uprave koju provode nadležna tijela, možemo utvrditi optjecaj svih roba i podataka. Možemo utvrditi njezino poslovanje te vidjeti sve informacije o poslovanju. Analizom poslovanja mogu se uočiti sve prednosti i nedostaci poslovanja Carinske uprave, dati informacije poslovanja u nekom vremenu i najbitnije, kako poboljšati samo poslovanje.

Ključne riječi: carina, Carinska uprava, carinska deklaracija, revizija

Customs and customs administration are very important areas for the circulation and trade of goods, services and information. Everything entering or leaving a certain country must be written down and informations must be available. The Customs Administration is precisely the competent authority that provides insight into customs affairs in the Republic of Croatia. It is important to be able to explain the way the Customs Administration works, the handling of customs declarations, the way it operates, and to study the audit of the company compiled by the competent authorities, in order to understand its importance in the trade itself and the state in general.

For the crossing of goods across the border, the customs declaration is important, which starts the recording of traded goods, and with the audit of the Customs Administration itself, which is carried out by the competent authorities, we can determine the circulation of all goods and data. We can determine its business and see all information about the business. By analyzing the operations, all the advantages and disadvantages of the operations of the Customs Administration can be observed, provide information on operations over a period of time and, most importantly, how to improve the operations themselves.

Keywords: customs, Customs administration, customs declaration, audit

Popis korištenih kratica

RH	Republic of Croatia (Republika Hrvatska)
PDV	Value added tax (Porez na dodanu vrijednost)
WTO	World Trade Organisation (Svjetska trgovinska organizacija)
KN	Combined nomenclature (Kombinirano nazivlje)
EU	European Union (Europska unija)
TIR	franc. Transport International par la Rout/ eng. International Road Transport (Međunarodni cestovni prijevoz)
ATA	franc. Admission Temporaire / eng. Temporary Admission (Privremeni prijem)
JCD	Single customs declaration (Jedinstvena carinska deklaracija)
UCD	Import customs declaration (Uvozna carinska deklaracija)
CZU	Regulation of the European Union; Uredba Europske unije, br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o Carinskom zakoniku Unije, u daljnjem u tekstu: CZU
ZOT	Excise Law (Zakon o trošarinama)
PDF	eng. Portable Dokument Format
URA	Book URA - Book of incoming invoices (Knjiga URA- Knjiga ulaznih računa)
IRA	IRA Book – Book of Outgoing Accounts (Knjiga IRA – Knjiga izlaznih računa)
FINA	Financial agency (Financijska agencija)
RDG	Profit and loss account (Račun dobiti i gubitka)
CMR	eng. customer-managed relationship (odnos kojim upravlja kupac)
VIES	eng. Value Added Tax Information Exchange System (Sustav razmjene informacijama o porezu na dodanu vrijednost)

Sadržaj

1.	Uvod.....	1
2.	Carinski sustav i propisi.....	2
2.1.	Značenje pojmova u carinskim propisima.....	4
2.2.	Osnove za obračun carinskog duga.....	5
2.2.1.	Carinska tarifa.....	6
2.2.2.	Podrijetlo robe.....	7
2.2.3.	Carinska vrijednost robe.....	9
2.3.	Dokumenti potrebni za carinjenje.....	10
3.	Postupanja s carinskim deklaracijama.....	12
3.1.	Podnošenje carinske deklaracije.....	12
3.2.	Provjera i prihvaćanje deklaracije.....	15
3.3.	Ispravak podataka.....	16
3.4.	Poništavanje carinskih deklaracija.....	17
3.5.	Puštanje robe.....	18
3.6.	Potvrđivanje i obračun duga pri carinskom postupanju.....	21
3.6.1.	Obračun poreza na dodanu vrijednost (PDV-a) pri carinskom postupanju.....	22
3.6.2.	Obračun posebnih poreza.....	24
4.	Računovodstvo transakcija.....	26
4.1.	Računovodstvo transakcija u stranoj valuti i tečajne razlike.....	27
4.2.	Isporuke dobara u tuzemstvu.....	29
4.3.	Isporuke dobara unutar Europske unije.....	30
4.4.	Stjecanje dobara iz Europske unije.....	31
4.4.1.	Uvoz dobara.....	33
4.4.2.	Izvoz dobara.....	34
5.	Revizija carinske uprave.....	35
5.1.	Služba za unutarnju reviziju, nadzor i kontrolu.....	37
5.2.	Pregled financijskih izvještaja i poslovanja Carinske uprave.....	39
5.3.	Aktivnosti Carinske uprave za uvođenje eura kao nacionalne valute.....	42
6.	Zaključak.....	44
7.	Literatura.....	46
	Popis slika.....	48
	Popis tablica.....	49

1. Uvod

Robe, usluge i informacije glavna su sredstva razmjene među ljudima i državama. One pružaju uvid u samu trgovinu koja je važna za život svih ljudi. Mnoge države bave se proizvodnjom sami svojih roba i usluga, dok neke države robe ili usluge moraju uvoziti. Uvoz i izvoz robe i usluga iz određenih zemalja te njihova razmjena nazivamo trgovinom.

Da bi uvoz i izvoz bio pravovaljan, informacije o dovezenim ili otpremljenim robama ili uslugama mora biti pravilno zabilježen. Sve što ulazi u granice određene države mora biti zapisano, a to je glavni posao Carinske uprave. Carinska uprava, državna je organizacija pod vodstvom Ministarstva financija, a čije jedinice koje upotpunjuju joj sastav su Središnji ured i pripadajuće carinarnice. Ustrojstvene jedinice obavljaju neke ili čak i sve radnje, ako je potrebno, a predviđene su carinskim propisima. Carinarnice su mjesta gdje se vrši provjera robe i bilježe svi potrebni podaci o toj robi. Cilj ovog završnog rada je prvo detaljnije prikazati i objasniti način rada carinske uprave i carinarnica koje su neizbježan dio svake trgovine. U Carinske deklaracije svrstavaju se razne radnje i dokumenti koje služe korisnicima da na zakonit i propisan način obavljaju prijevoz robe i drugih radnji s robom kroz carine, što je također bitno objasniti u ovome radu. Na kraju rada bitno je proučiti kako Carinska uprava posluje i provodi reviziju.

Koristiti će se metoda analize i sinteze za opisivanje teorije same carine i Carinske uprave na početku rada i na kraju za reviziju. Metodom kompilacije preoblikovati će se i koristiti tuđi podaci i istraživanja u radu te će se to navesti pod određenu literaturu. Metoda deskripcije biti će potrebna za opisivanje računovodstvenih i osnovnih pojmova iz vlastite perspektive.

Problemi koji će se detaljnije razraditi u ovome radu je poslovanje i analiza carinske uprave, dokumenata i revizije jer se o tome dobiva malo podataka. Revizija je najopćenitije pregled te analiza ispravnosti podataka i stanja u financijskim izvještajima poduzeća, pregled poslovanja utvrđenog zakonima i propisima, a kao krajnji rezultat daje se ocjena ukupne kontrole poduzeća što je vrlo važno za poslovanje svakog poduzeća. Revizija je ujedno vrlo bitan postupak kod poslovanja carinske uprave jer je to složen sustav u cijeloj državi i važno je pratiti njezino poslovanje iz samog središta i podružnicama.

2. Carinski sustav i propisi

Ustrojstvo svake države odnosi se na poštivanje i provedbu zakona na temelju dokumenata koja su odobrila i priznala viša nadležna tijela. Državna uprava ili administracija pojam je koji podrazumijeva neke ili sve redovne ili izvanredne aktivnosti koje obavlja neka država, tj. državni pojedinci (službenici, funkcionari ili namještenici) ili institucije. U području carinskog sustava i politike te obveze o carinama i porezima, zaduženo je Ministarstvo financija za njihov nadzor, kontrolu i inspekciju.

Carinska je uprava jedna od državnih služba koje obavljaju poslove državne uprave. Uprava je državna organizacija sa sjedištem, a pripadajuće joj ustrojstvene jedinice obavljaju sve ili neke radnje prilagođene carinskim propisima. Sjedište je Carinske uprave u Zagrebu. Djelokrug njezina poslovanja određen je carinskim propisima, propisima o ustroju državne uprave i ostalim posebnim propisima o ovlaštenjima. Zakon o carinskoj službi osnovni je zakon za uređivanje ustrojstva i poslova. Poslove carinske službe obavlja sama Carinska uprava, a njezine ustrojstvene jedinice mogu obavljati sve ili neke od navedenih poslova.

„Glavna uloga carine je priprema dokumentacije i utvrđivanje raznih vrsta politika na području carinskog, trošarinskog sustava i zaštite, a poslovi koje obavlja su sljedeći:

- donosi mjere za njihovu provedbu
- organizira i nadzire rad carinske službe
- prati i obrađuje podatke o izvozu, uvozu i provožu
- obavlja carinski nadzor u robnom i putničkom prometu s inozemstvom
- obavlja provjeru fizičkih i pravnih osoba u skladu s carinskim, trošarinskim i drugim propisima na cijelom području Republike Hrvatske
- odobrava i provodi carinski dopušteno postupanje ili uporabu robe
- obavlja nadzor i kontrolu obračuna i naplate carine, trošarina, posebnih poreza i drugih davanja koja se, sukladno posebnim propisima, obračunavaju pri carinjenju robe u tuzemstvu odnosno pri puštanju u potrošnju; obavlja poslove prisilne naplate carine, trošarina, posebnih poreza i drugih davanja
- obavlja devizno-valutnu kontrolu u međunarodnome putničkom prometu s inozemstvom
- sprječava i otkriva carinske i devizne prekršaje i prekršaje u pogledu trošarina i posebnih poreza i kaznena djela u carinskim i trošarinskim stvarima, te posebnih poreza“ [1]

Ostali poslovi pod carinskim vodstvom su: vođenje upravnog i prekršajnog postupka zbog nepoštivanja obvezujućih propisa te također određuje mjere za prekršaj i kaznu, bavi se pripremama za osiguranje novčanih sredstava potrebnih za poslovanje, želi održavati i modernizirati carinske objekte, zapošljavati nove i zbrinuti postojeće djelatnike, osiguravati potrebnu naobrazbu carinskih djelatnika i provoditi za njih stručne ispite, brine o otpremnicima, prijateljska suradnja s vanjskim službama te organizacijama o carinskim temama, mora obavljati i ostale poslove po naređenju ministra, mora primjenjivati ugovore o trgovini i cestovnom prometu, pratiti prihode, rashode, državni proračun po carini, trošarinama, porezima.

Ustrojstvo Carinske uprave čine Središnji ured te carinarnice. Ravnatelj s položajem pomoćnika ministra je čelnik uprave i ureda. Glavni posao Središnjeg ureda u Zagrebu je usklađivanje, organiziranje i nadzor rad carinarnica u obavljanju njihovog posla. Ostali poslovi koje obavlja su: provedba unutarnjeg nadzora Carinske uprave, praćenje naplate prihoda državnog prihoda temeljem carine, trošarina ili dr., obavlja reviziju i nadzor zakonitosti i točnosti obračuna naplate, prisilne naplate, PDV-a, trošarina ili drugih naplata, itd.

Carinarnice su ustrojstvene jedinice uprave Republike Hrvatske u kojima se obavljaju svi ili neki od navedenih gore zadataka, a pridržavaju se osnovnih carinskih propisa. Carinarnice smatraju centrom i osnovom gospodarskog i prometnog središta zbog njihovog opsega, strukture i kretanja robe, putničkog, robnog prometa i trgovini s inozemstvom, pridaju veliku važnost gospodarskog interesa. Pročelnik i njegov pomoćnik (ili više njih) upravljaju poslovima unutar ili izvan carinarnice. U Republici Hrvatskoj danas postoji trinaest carinarnica koje djeluju u Carinskoj upravi. To su carinarnice: Rijeka, Slavonski Brod, Split, Koprivnica, Dubrovnik, Krapina, Osijek, Ploče, Pula, Šibenik, Varaždin, Zadar i Zagreb.

Glavni poslovi carinarnica su: provjera i odobravanje prema propisima dopuštenog postupanja s robom i uporaba robe, utvrđivanje same carinske vrijednosti robe te razvrstavanje iste robe u carinsku tarifu, obračun i naplata carine, trošarine, PDV-a i drugih davanja kod uvoza, izvoza ili provoza, provjera oslobođenja od plaćanja ili neki drugi od potrebnih poslova.

Svi carinski propisi obuhvaćaju sve zakonske i podzakonske odredbe koje se povezuju s uvozom, izvozom, kretanjem i skladištenjem robe.

„Temeljni propisi koji se koriste u hrvatskom carinskom sustavu su:

- Carinski zakon
- Zakon o Carinskoj tarifi
- Uredba za provedbu Carinskog zakona
- Uredba o Carinskoj tarifi
- Uredba o provedbi carinskih mjera u vezi s robom kojom se povrjeđuje pravo intelektualnog vlasništva
- Uredba o uvjetima i postupcima za ostvarivanje oslobođenja od plaćanja cestarine
- Pravilnik o uporabi obrazaca pri provedbi Carinskog zakona“ [2]

Temeljni propisi koji vrijede za sve aktivnosti povezane s uvozom, izvozom, kretanjem i skladištenjem robe je Carinski zakon. Carinski zakon uređuje sva moguća prava i obveze prijevoznika, odnosno osoba koje trguju robom, uslugama ili informacijama na samom području Hrvatske ili inozemno, a postoje putničkom i robnom prometu. Carinski zakon i ostali propisi jedinstveno se primjenjuju na cijelom teritoriju Hrvatske koje je ograničeno graničnom crtom RH. Valja napomenuti da svi navedeni propisi i zakoni vrijede i na epikontinentalnom pojasu RH (morsko dno i podzemlje izvan kopnenog dijela do granice sa susjednim zemljama).

2.1. Značenje pojmova u carinskim propisima

Pojam carina ima dvojako značenje, U financijskom smislu to su svi novčani izdaci naplaćeni kod prelaska granice kod carinjenja robe, a plaća se za državni proračun. Za administrativni smisao, carina se koristi kao naziv državne službe, za državno tijelo, upravu državne čiji je posao preko Središnjeg ureda i carinarnica nadzirati provode li se carinski propisi.

Carinik je osoba koja obavlja naplatu carine roba na prijevoznim putevima na carinarnicama. Carinski status određuje je li roba po carinskim propisima domaća ili strana. Domaća je roba u cijelosti proizvedena i sastavljena na teritoriju RH. Domaćom se robom smatraju i proizvodi koji su uvezeni iz stranih zemalja, a pušteni su u slobodnu trgovinu unutar zemlje, odnosno unutar carinskog područja RH.

Carinski dug je obveza svake osobe koja prevozi robu da za nju plati određenu svotu carine po propisima.

Pod pojmom podnošenja robe smatramo javljanje određenoj carinarnici kroz koju će prijevoznik proći, da se na legalan način obavi prijevoz robe kroz tu jedinicu ili kroz neku drugu lokaciju utvrđenu međusobnim dogovorom prijevoznika i carinarnice.

Puštanje robe je svakodnevni posao carinarnice da pregledava i odobrava prijelaz robe kroz carinarnicu po svim propisima i zakonima.

Najčešći carinski postupci su: prometovanje robe, puštanje robe, prijevoz robe, skladištenje na carinama, domaća proizvodnja, carinski nadzor, uvoz, izvoz, provoz i privremeni uvoz.

2.2. Osnove za obračun carinskog duga

Govoreći o obračunu carina, pojmovi koji su bitni u njegovom razumijevanju su carinska tarifa, podrijetlo te robnu vrijednost. Visinu carinskog duga kojeg osoba ili prijevoznik mora platiti određen u Zakonu o carinskoj tarifi i Uredbi o carinskoj tarifi. Visinu carinskog duga određuju i ugovori o slobodnoj trgovini koji su potpisani međusobnim dogovorom između RH i neke druge države. Carinjenje robe ne odnosi se samo na plaćanje određenog duga carine već se tu ubrajaju i naplata PDV-a i posebnih poreza ovisno o robi, a oni se također određuju prema posebnim kriterijima u zakonima.

„Carine možemo podijeliti na pet kriterija:

- carine koje su ovisne o pravcu kretanja:
 - uvozne
 - izvozne
 - tranzitne
- s obzirom na cilj uvođenja
 - financijske (fiskalne) - glavni cilj je prikupiti sredstva za podmirenje javnih rashoda
 - ekonomske (zaštitne) - cilj je zaštititi domaće gospodarstvo, domaće proizvođače
 - represivne (returzivne) - one su protumjera na štetnu mjere neke druge države.
- način na koji carine određuju svoje carinske obveze
 - vrijednosne – carine obvezu utvrđuju u postotku od vrijednosti robe
 - specifične – obvezu utvrđuju po dogovorenim mjernim jedinicama

- s obzirom na način uvođenja carine
 - ugovorne - u dogovoru s nekom zemljom (najbolji primjer je bilateralni dogovor kojim se smanjenje carinska stopa ovisno za koji proizvod iz druge zemlje)
 - autonomne – za koje država sama uvodi carine temeljene na vlastitoj odluci.
- s obzirom na visinu opterećenja
 - preferencijalne - kad se koristi niža stopa od opće
 - diferencijalne - kad se primjenjuje najviša stopa“ [3]

2.2.1. Carinska tarifa

Definiran i objedinjen sustav naziva i brojevnog označavanja i svrstavanja robe u carinskom postupku nazivamo carinskom tarifom. Ona sadrži određena pravila i načine raspoređivanja pojedine vrste robe u definiranom sustavu. Pravila koja nalazimo o obračunu carine, sustavima naziva i brojevnog označavanja utvrđena su u Zakonu o Carinskoj tarifi i Carinskom zakonu. Pravila i zakoni najčešće se preferiraju kod uvoza, izvoza ili provoza dobara koja potječu, tj. podrijetlom su iz država članica WTO-a. Pravila vrijede i za dobra podrijetlom iz drugih država koje sa RH imaju zaključene ugovore o trgovanju, a ta se načela koriste kod domaće robe i dobara u RH, iz zemlja koje sa RH imaju zaključene ugovore o zajedničkom trgovanju i režimu te kod uvoza dobara iz svih ostalih zemalja.

Kako bi se ljudi lakše snalazili kod rada, carinska tarifa dijeli se na broj odsjeka, poglavlja, brojeva u tarifi i tarifnih oznaka. Tarifna oznaka uz sebe sadrži jedinicu mjere (kg), stopu carine i preferencijalnu stopu carine s obzirom na podrijetlo robe.

Prema zakonu, Vlada RH može propisati carinu uvećanu za 50% na uvoz robe iz inozemstva. Roba koja je u tarifi označena i navedena pod „sl“ obračunava se 30% carine, a za ostale robe carina se obračunava i naplaćuje na temelju stope iz Carinske tarife ili na osnovi ugovora o povlaštenom trgovinskom režimu.

Carinska tarifa za gospodarstvo RH ima veliki značaj, stoga je Ministarstvo financija osnovalo poseban odjel za Carinsku tarifu koje se naziva Povjerenstvo. Povjerenstvo ima veliku ulogu u davanju mišljenja oko obavljanja poslova, a ta mišljenja vode računa o usklađivanju sustava nazivlja i označavanja robe u RH prema harmoniziranom sustavu (sustav označavanja i nazivlja Međunarodne konvencije), usklađivanje podataka s posebnostima hrv. Carinskog sustava na području trgovine i deviznog sustava i nacrtima propisa oko razvrstavanja robe. Vlada RH uredbom mora do kraja studenog svake godine donijeti novu ili promijenjenu carinsku tarifu za sljedeću godinu.

Razvrstavanje robe u carinskoj tarifi prilagođava se svim granama trgovine, potrebama carine, statistike, uvoza i izvoza. Vrlo je važno robu svrstati na određeni način u tarifi jer se na temelju toga plaća carina te porez. Na temelju tarifnih oznaka država može pratiti određenu robu za ispunjavanje ugovora, osiguranja, zaštite, kontrole itd. Na temelju tarifnog broja se također utvrđuje podrijetlo robe koje je bitno za trgovinu.

Uvozna roba razvrstava se na temelju KN-a Carinske tarife, a taj podatak Carinska služba priopćava kao obvezujućih mišljenja. Obvezujuća mišljenja daje Središnji ured, na potpisanom obrascu. Da bi ono prestalo važiti, ono se može poništiti ako se temelji na lažnim navodima podnositelja ili ako nije u skladu s navodima u Carinskom zakonu, a ono se nakon promjene može još primjenjivati šest mjeseci radi prilagodbe.

2.2.2. Podrijetlo robe

Drugi važan dio u trgovini robom je podrijetlo robe. Ono ima važnu ulogu u inozemnoj trgovini te je regulirano raznim propisima. Pravila o podrijetlu najčešće se uzimaju iz europskih carinskih propisa radi lakše prilagodbe i trgovanja. Podrijetlo robe najčešće se uvodi zbog primjene tarife te drugih značajka vezanih za ograničenja robe, antidampinške i kompenzacijskih mjera te radi primjene carine na robu. O podrijetlu ovisi i visina duga. Postoje dva oblika podrijetla robe. To su preferencijalno i nepreferencijalno. Oba dokazuju je li roba dobivena u nekoj zemlji ili je inozemna.

Podrijetlo se primjenjuje kako bismo dokazali je li roba nepreferencijalnog podrijetla, autonomno odobrena povlastica neke zemlje ili je preferencijalnog podrijetla predviđenog ugovorima o slobodnoj trgovini.

Nepreferencijalno podrijetlo robe koristimo za postići jedinstvene kriterije o određivanju robe s podrijetlom za utvrđivanje carine. Ova pravila primjenjuju se jednako za hrvatsku i uvoznju robu. Robu hrvatskog podrijetla definiramo kao robu koja je u cijelosti u Hrvatskoj izrađena od domaćih proizvođača ili dobivena od proizvođača u Hrvatskoj.

Roba u cijelosti iz neke zemlje sadrži:

- Mineralne proizvode iz tla
- Biljne proizvode iz zemlje
- Uzgojene ili okoćene životinje
- Proizvode dobivene od životinja
- Proizvode iz lova i ribolova na tom teritoriju
- Proizvode dobivene iz mora ili morskog dna te iz sloja zemlje morskog dna
- Otpad

Jedina roba kojoj je bespotrebno određivati podrijetlo je energija, gorivo, pogon, oprema, strojevi i alati, odnosno sva roba koju ne ubrajamo u konačnost proizvodnje proizvoda. Potvrdu da je roba hrvatskog podrijetla donosi Hrvatska gospodarska komora. Ako roba nije hrvatskog podrijetla, ali se uvozi na teritorij, roba mora sadržavati broj i oznaku paketa, vrstu robe, bruto/neto težinu, ime dobavljača, podrijetlo iz druge zemlje. Carinarnica prihvaća uvoz ako su svi uvjeti ispunjeni.

Preferencijalno podrijetlo robe temelji se na Općem sustavu povlastica radi uključenja zemalja u međunarodnu trgovinu. Razvijene zemlje u tom poslovanju prihvatile su GPS kao sredstvo uvoza robe bez plaćanja carine iz zemalja u razvoju. Hrvatska roba također primjenjuje GPS na određene zemlje. Hrvatski GPS sadrži nekoliko dijelova: sheme povlastica, visinu povlastica, pravila podrijetla, način dokazivanja podrijetla, samozaštitni mehanizam, popis zemalja u razvoju.

Postoje dva ograničenja kod definiranja podrijetla. Postotno pravilo utvrđuje postotak vrijednosti materijala bez podrijetla za upotrebljavanje na cijenu proizvoda. Ono se izračunava da se zbroji vrijednost nematerijalnih troškova proizvodnje, amortizacija postrojenja, opreme, strojeva i alata, vrijednost rada i profit. Tarifno pravilo odnosi se na tarifni broj naveden u Popisu prerada ili obrada da bi proizvod stekao status s podrijetlom.

Pravila za stjecanje robe su vrlo zahtjevna pa je potrebno sudjelovanje uvoznika, izvoznika, proizvođača i dobavljača, a tu sudjeluju minimalno dvije države. Sudionici u tom postupku moraju surađivati kako bi neka zemlja postala nositelj podrijetla neke robe.

2.2.3. Carinska vrijednost robe

Pod carinsku vrijednost robe podrazumijevamo zapravo, vrijednost same uvezene robe jer o vrijednosti robe ovisi vrijednost određivanja carine. Jedna je od važnijih pojmova carinskih sustava zbog zaštite domaće proizvodnje. Carinsku vrijednost možemo utvrditi različitim metodama. Metode su dio Sporazuma i hrvatskih carinskih propisa, a neke od njih su:

- Transakcijska vrijednost
- Transakcijska vrijednost za istovjetnu robu
- Transakcijska vrijednost za sličnu robu
- Dedukcijska metoda
- Metoda izračunane vrijednosti ili dr.

Od svih navedenih metoda najvažnija je prva - transakcijska vrijednost. To je stvarna cijena, plaćena ili vrijednost koju prijevoznik plaća kod izvoza u RH. Toj vrijednosti još moramo dodati troškove i izdatke do svote koju plaća kupac, a nije obuhvaćena u cijenu prije. Taj način primjenjuje se u cijelom svijetu jer je najobjektivniji način plaćanja. Troškovi i izdaci koji ne sačinjavaju stvarno plaćenu cijenu su: provizija i naknade posredovanja, troškovi ambalaže, troškovi pakiranja, prijevoza, utovara, transporta i osiguranja, materijala, usluga projektiranja, razvoja, rada itd. Carinsku vrijednost ne čine sljedeći izdaci su: troškovi prijevoza, ali oni koji nastaju nakon ulaza robe na carinsko područje, troškovi izgradnje, dopunjavanja, ugradnje, održavanja i sl., troškovi kamata na osnovi kupčeva financijskog sporazuma, kupovne provizije, troškovi dobivanja prava na umnožavanje uvezene robe, uvozna davanja i dr.

Podaci o vrijednosti robe temeljeni na obavijestima i provjeri, moraju biti povjerljivi te ih se ubraja u službenu tajnu i ne smiju se objavljivati bez znanja određene osobe ili tijela, koji su ili domaća ili strana vlast koja daje obavijesti/podatke, osim ako Sud ili neko drugo ovlašteno tijelo to ne zahtijeva po žurnom postupku.

Kada se kupoprodaju robe obavlja po stranoj valuti, nju je potrebno pretvoriti u domaću na temelju Zakona o deviznom poslovanju. Carinska vrijednost utvrđuje troškove i izdatke u vezi s prodajom i isporukom do navedenog mjesta ulaska u carinsko područje, a pod ta mjesta svrstavamo: carinske granične prijelaze, luke istovara, prvu odredišnu zračnu luku, prvu luku otvorenu za međunarodno prometovanje za pristajanje brodova i mjesta prelaska robe kroz kopnenu granicu određenu carinskim područjem.

Troškove i izdatke koji su nastali tijekom distribucije robe na željeno mjesto i sve dok ona ne stigne na željeno područje u RH, do odredišta, utvrđuje se iz računa o kupoprodaji, prijevoznih ili nekih drugih isprava i podataka što podnosi primatelj ili opunomoćenik.

2.3. Dokumenti potrebni za carinjenje

Carinski postupak ima najčešće značenje prijevoza robe. Kod carinskog postupka, špediter zastupa svog komitenta. Komitent je opći naziv za sve primatelje, uvoznike, odnosno pošiljatelje ili izvoznike robe općenito. Na raspolaganju naručitelju, špediter može dobiti nalog i ovlaštenog predstavnika u postupku carinjenja. Prema Carinskom zakonu, prva vrsta zastupanja je neposredno - ovlašteni zastupnik može djelovati u ime drugoga ili druga vrsta, posredno - ovlašteni predstavnik može djelovati preko računa druge osobe, ali osobno.

Špediter da bi obavio carinjenje robe mora dobiti odobrenje Ministarstva financija. Sukladno Zakonu o provedbi posebnih uvjeta za obavljanje međunarodnih špediterskih poslova u svezi s carinjenjem roba, zakon je koji propisuje uvjete za dobivanje odobrenja. Uvjeti za dobivanje dozvole propisani zakonom su: špediter mora raspolagati poslovnim prostorom u mjestu sjedišta carinarnice, radnici koji rade na području carinjenja robe moraju imati položen stručni ispit i da špediter u dvije godine nije kažnjavan za gospodarski prijestup.

Postoji više vrsta uvoza, a za svaku vrstu potrebna je različita dokumentacija. Prilikom uvoza, necarinska roba ubacuje se sa drugom robom u slobodan promet i naravno, isporučuje primatelju bez ranijeg carinjenja. Slobodni uvoz je uvoz robe iz vanjštine, odnosno drugih država u našu Republiku Hrvatsku i to bez plaćanja istovrijedne naknade. Kod slobodnog uvoza najvažnije je priložiti dispoziciju za uvoz. Pro forma fakture prikazuje se u isprintanim pet primjeraka i važno je uz to priložiti izjavu za gratis uvoz koja je prije definirana i ostvarena. Za sve redovne uvoze robe izvana, a posebno za prodanu robu ili koja će tek biti prodana u našoj državi Hrvatskoj, dokazuju se za uvoz sljedeći važni dokumenti. To su dispozicija za uvoz te komercijalna faktura. Govoreći o privremenom uvozu robe u Hrvatsku, dokumentacija koja se je također dispozicija, prije navedena kod slobodnog uvoza, pro forma faktura, izjava koja je bitna za Zračnu luku te objašnjava koliko će otegnuti privremeni uvoz u državi. Važno je navesti u dokumentima da će se roba u definiranom roku vratiti vlasniku. Druge manje bitne informacije koje je također važno zabilježiti o robi su: svrha korištenja robe, mjesto skladištenja robe serijski broj opreme i detaljna napomena zašto se nešto privremeno uvozi.

Bitan dokument u svim međunarodnim trgovinama za carine je karnet ATA. To je jednostavna dokumentacija donesena na Carinskoj konvenciji o ATA karnetu. Vrijednosni spis vrijedi za sve i zamjenjuje potencijalne nacionalne izjave koje se predaju kod privremenog izvoza, uvoza i provoza tranzitne robe. Važna uloga toga spisa je pojednostavljenje carinskog postupaka i olakšavanje i ubrzavanje prometa za neke određene kategorija vozila koje se navode u drugoj carinskoj dokumentaciji. Europski sporazum o prijevozu opasne robe cestom, opisuje i vrijedi kod

svih materijalnih dobara te proizvoda i drugih štetnih/opasnih tvari kod prijevoza cestovnim prometom.

Kod izvoza robe postoji razna dokumentacija. Najbitniji izvještaj koji je važno podnijeti carinarnicama kod carinjenja robe je Jedinstvena carinska deklaracija (JCD). Vrijedi za svu robu koju želimo staviti u carinski postupak. Može se podnijeti i elektronski, tj. elektroničkom razmjenom podataka. Pošiljatelj ili primatelj robe može narediti otpremniku zastupanje u nekom od carinskih postupaka, a to se određuje dokumentom koji nazivamo Dispozicija. Njime podnositeljske strane dokumenta, odgovaraju za točnost podataka koje je važno ispunjavati carinskim zakonikom. One također snose odgovornost i za sve nepravilnosti o robi, a ne odgovaraju njenom stanju, a ranije su upisane. Važeći carinski propisi nalažu da sva roba i dokumentacija koja dolaze do carinarnica u carinski postupak moraju biti deklarirani komercijalnom fakturom. Njome se bilježe svi podaci i dokazi o robi i vrijednosti robe. Poanta ovog dokumenta je da je on neophodan u poslovima carinjenja robe u uvoznjoj zemlji.

Kako bismo potvrdili podrijetlo carinske robe, čije je dospijeće iz EU, za to je neophodno ispuniti EUR 1 potvrdu o podrijetlu robe. Najvažniji element kod obračuna i utvrđivanja carine je Deklaracija o carinskoj vrijednosti robe. U njenom sastavu navodi se vrijednost robe ili carinska osnovica. Navodi se i podnositelj deklaracije (deklarant) te kad je deklaracija podnesena on raspolaže podacima koji su ključni kod definiranja vrijednosti carinske robe. Prijevozna isprava koja vrijedi za cestovni prijevoz je teretni list, a to je međunarodni, općepriznati dokument potpisan na CMR Konvenciji – Konvenciji Ujedinjenih Naroda za prijevoz tereta cestom. On se popunjava prije ukrcanja robe na transportno sredstvo, a popunjava ga pošiljatelj. Još jedan važan dokument u carinskom postupku je Karnet TIR. Njime pojednostavljujemo carinske podatke koje popisujemo u prijevozu. Važno ga je ispuniti i za nadzor i postupak kod cestovnih prijevoznih sredstava, kontejnera i robe.

Postoji još mnogo raznih vrsta dokumentacija koje su potrebne kod raznih vrsta uvoza, izvoza ili provoza, a ovdje su nabrojane i objašnjene najčešće.

3. Postupanja s carinskim deklaracijama

Carinski zakon i pripadajući mu propisi doneseni na temelju Zakona, uređuju pravila i zadatke svih osoba i poslove Carinske službe ovisno o vrsti robe i njezinim trgovanjem. Ta pravila primjenjuju se univerzalno i jednako na kompletnom carinskom teritoriju u državi. Granični prijelazi su mjesta gdje se roba može unositi u neku državu.

Služba za inspekcijски nadzor i provjere, obavlja sve vrste inspekcijских i nadzornih poslova na područjima carine. Služba je zadužena pružiti stručnu pomoć, ako je potrebna te vršiti koordinaciju poslova na nižim unutarnjim sastavnim jedinicama. Poslovi nadzora tih jedinica prakticiraju izravnu komunikaciju s ostalima temeljem propisa Carinske uprave. Poslovi koji se vrše su uviđaj u akte, nadzor poslovanja pravnih i fizičkih osoba, kontrola robe i poslovanja sa zakonom i propisima.

Kada deklarant potražuje stavljanje željene robe u odgovarajući carinski postupak, uvoz, izvoz ili provoz robe, tada potpisuje i ispunjava izjavu zvanu Carinska deklaracija. Važno ju je ponijeti u staromodnom pisanom obliku, po načelu točnosti i ispravnosti, a popunjava se ovisno o sorti postupka s robom na carini. Deklarantom nazivamo, podnositelja, koji podnosi carinsku deklaraciju osobno, na svoje ili ime drugog subjekta na kojeg se podnosi deklaracija.

Podnošenjem deklaracije te ovlaštenim pečatom na kraju izjave, navedeni uvoznik, izvoznik ili zastupnik zastupa navedenu robu na carini. Oni garantiraju za točnost navedenih informacija u izjavi, vjerodostojnost sve priložene dokumentacije i da će obaviti i prekontrolirati sve obaveze kod ulaza carinjenja robe prema zakonskoj proceduri i postupcima. Carina na kraju prima deklaraciju u svoje vlasništvo, a ako uvoznik ili izvoznik smatraju da se treba popuniti jedan ili više podataka u predanoj deklaraciji, oni moraju zahtijevati ovlaštenje od carine nakon primitka deklaracije.

3.1. Podnošenje carinske deklaracije

Najčešće se Carinska deklaracija podnosi u tri vrste ili oblika. Pisanom ili usmenom obliku ili elektroničkom razmjennom podataka. Može, ali i ne mora, ako carinarnica to ne prihvaća, roba biti položena u carinski postupak i na neki drugi način po dogovoru s carinarnicom, ali da je po propisima. Podnošenje same deklaracije obavlja se zajedno kada se i podnosi roba. Kršenjem dogovorenog roka za podnošenje, carinarnica smatra da nije podnesena ni deklaracija te robe. Kada se roba podnosi elektronski, deklaracija se podnosi prije robe. Prednost elektroničke razmjene podataka jest pravodobno uočavanje pogrešaka te mogućnost zamjene podataka prije no što roba stigne do carinarnice.

Carinska deklaracija, prvim oblikom podnošenja – pismeno, podnosi se obrascem utvrđenim u Uredbi za provedbu Carinskog zakona. Potpisan obrazac nazivamo Jedinostvenom carinskom deklaracijom (JCD). JCD može se ako je potrebno dopuniti jednim ili više dodatnih listova. Jedino ako roba ima i razvrstava se po više tarifnih oznaka, onda se prilaže i dodatni se list za tu vrstu robe.

„JCD i Dodatni list čine komplet od 8 primjeraka. Neki od primjeraka zajedno, u kompletu (kompleti su primjerci 1 i 6, 2 i 7, 3 i 8 te 4 i 5), namijenjeni su:

- Primjerak 1, za carinarnicu otpreme/izvoza, uzduž desnog ruba označen je crvenom neisprekidanom crtom
- Primjerak 2, za obradu podataka o izvozu, uzduž desnog ruba označen je zelenom neisprekidanom crtom
- Primjerak 3, za pošiljatelja/izvoznika, uzduž desnog ruba označen je žutom neisprekidanom crtom
- Primjerak 4, za odredišnu carinarnicu, uzduž desnog ruba označen je isprekidanom plavom crtom
- Primjerak 5, kojim se otpremnoj/izvoznoj carinarnici potvrđuje prijam/ istup robe, uzduž desnog ruba označen je neisprekidanom plavom crtom
- Primjerak 6, za carinarnicu uvoznog carinjenja, uzduž desnog ruba označen je crvenom isprekidanom crtom
- Primjerak 7, za obradu podataka pri uvozu robe, uzduž desnog ruba označen je zelenom isprekidanom crtom
- Primjerak 8, za uvoznika/primatelja, uzduž desnog ruba označen je žutom isprekidanom crtom“ [2]

U postupku kod provoza, rabi se samo set primjeraka 1, 7, 4 i 5 . Roba koju se pušta u slobodan promet navodimo pod – 8, 7 i 6, a za izvoz to su primjerci 1, 2 i 3.

Slika 3.1. prikazuje obrazac Jedinstvene carinske deklaracije. Na slici iščitavamo da se ona sastoji se od polja koja su razvrstana brojčano i slovno. Polje u JCD-u označava crta, broj i veliko slovo te broj. Polja navedena brojčanom oznakom, popunjavaju sudionici postupka i to na brojevni i slovni način šiframa, a polja označena slovima popunjava carinsko nadležno tijelo ili neko drugo tijelo. Carinsku deklaraciju deklarantu može sastaviti bilo koja osoba koja carinarnici predlaže robu. Proces prihvaćanja deklaracije nekad se sastoji od posebnih obaveza. Deklaraciju tada podnosi samo ta određena osoba na svoj račun.

JEDINSTVENA CARINSKA DEKLARACIJA					A CARINARNICA OTPREME/IZVOZA														
Primjerak za zemlju otpreme/izvoza	1 Pošiljatelj/Izvoznik Br.:				1 Deklaracija														
	8 Primatelj Br.:				3 Obrasci		4 Tov. listovi												
	9 Osoba odgovorna za finansijsko poravnanje Br.:				5 Stavke		6 Broj koleta		7 Referentni broj										
	10 Prva odred. zemlja				11 Zemlja trgovca		13 ZPP												
	14 Deklarant/Zastupnik Br.:				15 Zemlja otpreme/izvoza		15 Šifra zemlje otpreme/izvoza		17 Šifra zemlje odredišta										
	16 Zemlja podrijetla				17 Zemlja odredišta														
	18 Identitet i nacionalnost prijevoznog sredstva u odlasku				19 KTR	20 Uvjeti isporuke													
	21 Identitet i nacionalnost aktivnog prijevoznog sredstva koje prelazi granicu				22 Valuta i ukupan iznos iz fakture		23 Tečaj valute		24 Vrsta posla										
	25 Vrsta prometa na granici		26 Vrsta prometa u unutrašnjosti		27 Mjesto utovara		28 Finansijski i bankovni podaci												
	29 Carinarnica istupa				30 Mjesto robe														
31 Pakiranje i opis robe				32 Broj stavaka		33 Šifra robe													
						34 Šifra zemlje podrijetla		35 Bruto masa (kg)											
						37 POSTUPAK		38 Netto masa (kg)											
						39 Kontingent													
						40 Isprava/prethodni dokument													
						41 Posebna mjerna jedinica													
44 Posebne primjedbe/priloženi dokumenti/uvjerenja i dozvole						Šifra													
						46													
47 Oračun davanja					48 Odgođeno plaćanje		49 Oznaka skladišta												
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Vrsta</th> <th>Osnovica</th> <th>Stopa</th> <th>Iznos</th> <th>NP</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="5">Ukupan iznos:</td> </tr> </tbody> </table>					Vrsta	Osnovica	Stopa	Iznos	NP	Ukupan iznos:					B Pojednosti o obračunu				
Vrsta	Osnovica	Stopa	Iznos	NP															
Ukupan iznos:																			
50 Glavni obveznik Br.:					Potpis: :														
51 Predviđene carinarnice provoza/ (i zemlje)					C Carinarnica otpreme														
Zastupan po: Mjesto i datum:																			
52 Osiguranje ne vrijedi za:					Šifra														
					53 Odredišna carinarnica (i zemlja)														
D Kontrola otpremne carinarnice					Pečat: :														
Rezultat: Stavljene plombe: Broj: Oznaka: Rok (datum): Potpis:					54 Mjesto i datum														
					Potpis, ime i prezime podnosioca:														

Slika 3.1 Dokument jedinstvene carinske deklaracije [4]

Podnošenje elektronske deklaracije prvo se odobrava u Središnjem uredu i to pisanim zahtjevom. U RH se još danas uz elektroničku deklaraciju zahtjeva u određenom roku dostaviti pisanu deklaraciju. Usmeno podnošenje odobrava se samo za neku robu i samo kod stavljanja robe u neke carinske postupke za putnički promet.

Carinarnica može odobriti pojednostavnjeni postupak deklariranja, sukladno zakonima i propisima, ako se podnese nepotpuna carinska deklaracija na Obrascu JCD-a koja ne sadrži sve podatke za odobravanje postupka za kakav je deklarirana i ako nisu priložene sve isprave za carinu, ako postoji drugi dokument koji zamjenjuje carinsku deklaraciju poput trgovačke ili službene deklaracije i na temelju knjigovodstvenog zapisa koji ima jednaku snagu kao i deklaracija. Pojednostavnjena deklaracija mora također nositi sve osnovne podatke o robi.

3.2. Provjera i prihvaćanje deklaracije

Provjera carinske deklaracije odnosi se na provjeru dokumenta deklaracije te priloženih isprava, a zatim slijedi pregled robe. Pregled robe sastoji se od uzimanja uzoraka za analizu ili neki drugi način ispitivanja. Carinarnica također mora provjeriti ostale potrebne podatke. Je li deklaracija pravilno i uredno popunjena, jesu li uz nju priložene sve potrebne isprave, ako jesu tko ih je ispostavio i sadrže li sve potrebne podatke za carinjenje robe te jesu li sami podaci u ispravama usuglašeni s upisanima u deklaraciju. Carinski dužnosnik također provjerava točnost svake isprave i istinitost podataka. Ako sumnja na netočnost, može zahtijevati dodatne isprave za utvrđivanje podataka.

Deklaracija u nekim slučajevima može biti popunjena neispravno, da isprave nisu sukladne podacima u deklaraciji ili da nisu ovjerena od nadležnih tijela, tada se deklaracija vraća podnositelju na ispravak. Mora se točno naznačiti što je netočno kako bi podnositelj znao kako postupiti s njome. Ako podnositelj deklaracije ne želi izmijeniti neispravnosti, carinarnica odlučuje hoće li odbaciti tu deklaraciju kao neispravnu. Napisani zaključak o odbacivanju kasnije služi kao dokaz o neprihvatanju deklaracije.

Kada carinarnica utvrdi točnost i ispravnost deklaracije i dodatnih isprava, deklaracija se prihvaća. Prihvaćena je deklaracija kada se u određeno polje upiše datum i broj. Broj i datum na deklaraciji važni su za provedbu propisa koji vrijede na taj dan. Carinski službenik tada faksimilom i potpisom ovjerava deklaraciju. Za elektroničku deklaraciju također vrijede sva navedena pravila, ali nakon što se prinese pisana deklaracija.

Kada je carinarnica prihvatila deklaraciju, ona može pregledati robu uz prethodnu najavu službenika. Djelomičan pregled obavlja se samo na dijelu robe ili uzorku. Također se uz djelomičan pregled može provesti i potpuni uz prethodnu najavu. Pregled se obavlja u određeno vrijeme u carinarnici. Troškove obavljanja pregleda snosi carinarnica. Rezultati provjere također se upisuju na poleđinu deklaracije.

3.3. Ispravak podataka

Kada se provjerom utvrdi drugačije stanje kod obračuna carinskog duga (drugačija vrijednost, oznaka, količina ili podrijetlo) ili ako su nad robom zabrane ili ograničenja, carinski službenik sastavlja novi zapisnik. Zapisnik mora biti potpuno točan i ispravan te uz njega se moraju priložiti sve ostale isprave na temelju kojih je pronađena nesukladnost. Zapisnik se ponovno potpisuje od strane deklaranta i službenika.

Ako službenik sumnja u netočnost iskazane transakcijske ili druge vrijednosti, on zahtijeva dodatne isprave ili ispravak tih isprava. Kada deklarant ili njegov opunomoćenik u dogovorenom roku ne dostave valjane isprave i pojašnjenja tih isprava i vrijednosti je li nešto plaćeno ili nije, carinski službenik sam procjenjuje vrijednost neke robe na temelju zakona i propisa. Deklaranta o tome obavještava carinarnica, ako se on ne slaže s tom procjenom, može se žaliti na cijenu, ali većinom će morati platiti carinski dug. Ako ipak deklarant utvrdi točnost navedenih podataka iz deklaracije, carinarnica isplaćuje carinski dug s kamatom ovisno o propisima.

Postupak kada se provjerom utvrdi druga tarifna oznaka ili podrijetlo robe, carinski službenik je dužan to prijaviti zapisnički. Ovisno koja strana prihvati zapisnik, deklarant ili carinarnica, ta strana plaća carinski dug ispravka.

Kada carinarnica donese odluku da će pojedinu robu ispitati, odnosno uzeti uzorak, kada se utvrde svi potrebni podaci tada se popunjava deklaracija i ispravljaju potrebni podaci.

Pod određenim uvjetima, carinski propisi također mogu dozvoliti izmjenu podataka u carinskoj deklaraciji. Također postoji mogućnost u okolnostima deklaracije da se deklaracija i nekon puštanja robe deklarantu ona može poništiti. Carinarnica ispravlja najčešće jednu ili dvije greške, odnosno podataka, iz deklaracije. Ispravak podataka u deklaraciji započinje precrtavanjem neispravnog te upisivanjem novog podatka uz nazočnost deklaranta i carinskog službenika. Na kraju se to ovjerava potpisom obje strane i pečatom. U nekim slučajevima, carinarnica može narediti da se ispravak podataka provede u novoj deklaraciji koja tada zamjenjuje prvu. U provedeni tog postupka treba poštivati propise koji vrijede na dan podnošenja deklaracije radi kasnijeg utvrđivanja carinskog duga i primjeni propisa o carinskom postupku. Prva i ispravljena deklaracija zajedno čine cjelinu podataka. Također postoji mogućnost da je carinarnica ustanovila

da su podaci u deklaraciji neispravni i tada neće odobriti ispravak podataka. Ako je deklarant pogrešno prijavio robu carinarnici, ne dopušta se promjena podataka. Carinarnica neće odobriti ispravak podataka ni kada službenik pregleda robu i o tome izvijesti podnositelja deklaracije. Podnositelj deklaracije može dati zahtjev za ispravak nakon što mu je roba prepuštena, ali carinarnica taj zahtjev objavljuje kao nedopušten. Carinarnica i nakon propuštanja robe može utvrditi neke neispravnosti u deklaraciji, ali će ona ispraviti podatke i ona odlučuje hoće li carinske dugove vratiti ili otpustiti.

3.4. Poništavanje carinskih deklaracija

Sve dok je roba u carinarnici, može se poništiti njezina carinska deklaracija. Neki od razloga za poništenje deklaracije su pogrešno deklariranje za neki postupak (kada deklarant slučajno pogrešno deklarirao robu za neki carinski postupak i tada podnosi zahtjev za novu deklaraciju) i kada postoje posebne okolnosti kod kojih je deklariranje carinskog postupka neprimjereno (okolnosti mogu biti stečaj, smrt, prirodne katastrofe, ratne situacije itd.).

Carinarnica na kraju odlučuje pisanim rješenjem hoće li ili ne će poništiti deklaraciju. Najčešće poništenje donosi tek nakon pregleda robe. Poništavanje se provodi natpisom na deklaraciji „poništeno“ i to velikim slovima. Kasnije se poništenje provodi i u informacijskom, sustavu i takva deklaracija se vraća deklarantu. Kada deklarant ne ispuni svoje obveze koje mu je odredila carinarnica u određenom roku, deklaracija se smatra nevažećom i ona se poništava. Na deklaraciji u polju primjedbe navodi se razlog poništenja.

Temeljem Uredbe za provedbu Carinskog zakona, postoje i iznimke kada se deklaraciju može poništiti i nakon puštanja robe.

„U članku 174. Provedbenom uredbom koju je donijela Komisija, propisuje se poništenje carinske deklaracije, koju će provoditi carinska tijela zahtjevom deklaranta. Poništavat će se deklaracija koja je prije bila prihvaćena, a to su slučajevi:

- a) ako su uvjerena da će roba odmah biti stavljena u drugi carinski postupak,
- b) ako su uvjerena da, zbog posebnih okolnosti, stavljanje robe u carinski postupak za koji je deklarirana više nije opravdano“ [5]

Obavljenom provjerom UCD-a, temeljem zahtjeva o poništavanju, kasnije se odlučuje, nakon provjere. Nakon što je roba puštena, deklarant ili njegov zastupnik mogu podnijeti zahtjev za poništavanjem UCD u pisanom obliku. Važno je skrenuti pozornost na rok poništavanja za zahtjev deklaranta o poništavanju UCD-a, a on se podnosi u roku od 90 dana od prihvaćanja UCD-a.

3.5. Puštanje robe

Roba koja se želi pustiti u promet mora primjenjivati mjere i zakone o trgovinskoj politici i propise. Deklarant kod uvoza ili izvoza mora ispuniti potrebne doznake. To plaćanje carine i druga davanja poput PDV-a ili drugih poreza kod uvoza. Svaka radnja carinarnice kojom deklarant može upotrebljavati robu u nekom od postupka nazivamo puštanje robe. Kod prihvaćanja deklaracije može nastati dug, a ako se on pojavi roba se ne može i ne smije puštati u promet sve dok se taj nastali dug ne otplati ili ne priloži dokument kojim se osigurava njegovo plaćanje.

Republika Hrvatska ulaskom i postankom članicom Europske unije 2013.-e godine, postala je i dio zajedničkog europskog tržišta i svima znane - Carinske unije. Trgovina i tržište Europske unije posluje po glavnom načelu, a to je načelo slobodnog kretanja roba. Načelo slobodnog kretanja roba znači da nema sastavne granične kontrole, nema plaćanja carine i drugih davanja pri ulasku robe koja je proizvedena u EU iz jedne u drugu zemlju članicu. Kupac i prodavač slobodno razmjenjuju robu u zemljama u EU. Hrvatska je 1.1.2023. ukinula granične kontrole.“ Kad govorimo o prelasku vanjske granice, nema nikakvih izmjena niti za državljane EU niti za građane trećih zemalja. Granična kontrola obavlja se kao i do sada, na temelju Zakonika o schengenskim granicama, uključujući provođenje i drugih relevantnih uredbi Europskog parlamenta i vijeća. Dakle, svi građani EU pa tako i hrvatski državljani koji žive u susjednim trećim zemljama moraju ispunjavati jednake uvjete kao i prije ulaska u schengenski prostor“. [6]

Uvoženje robe iz stranih država, ne članica EU, roba dobiva status i oznaku kao i ona proizvedena u Uniji. Status i oznaku roba dobiva ispunjavanjem svih uvjeta u vezi sa slobodnim prometovanjem robe. Odobravanjem svih formalnosti na carini jedne zemlje članice Europske Unije, odobrava se slobodno prometovanje tom robom i u ostalim zemljama članicama.

Prema carinskom zakonu, postoje razne vrste prekršaja kod puštanja robe u slobodan promet. Neki su:

- U carinskoj deklaraciji je netočno naveden opis robe ili nije opisana sva roba pa je carinski dug obračunan i plaćen u manjoj svoti
- Podnesene isprave koje su vezane s carinskim postupkom, odnosno korištenje robe o kojoj je upisana neka druga specifikacija poput količine, vrste, kakvoće ili podrijetla
- Lažnim činjenicama želi se steći pravo na ne plaćanje cestarina
- Raspolaganje robom prije no što carinarnica pusti robu u postupak
- Roba se upotrebljava protivno uvjetima postupka
- Nema osiguranja od oštećenja ili uništenja ili nečeg drugog što carinarnica nije odobrila
- Robu se ne iznosi iz neke regije u navedenom roku, a ima zabranjen uvoz

- Lažne činjenice kojima se želi steći pravo na oslobođenje plaćanja duga
- Nema priloženih isprava kod carinskog postupka
- Ne čuvaju se isprave ili podaci u rokovima utvrđenih zakonom
- Ne podnese se dopunska deklaracija u roku
- Ne vodi se ili je neuredna evidencija u Carinskoj upravi kod nekog od postupaka
- Roba odobrena za puštanje promet, a koja ima nisku carinu i upotrebljava se protivno svrsi

Za ove nabrojene prekršaje može se pravnoj ili fizičkoj odgovornoj osobi dati novčana kazna u visini određenoj Carinskim zakonom. Vijeće za carinske prekršaje nadležne carinarnice provodi prekršajni postupak nad počinjenim prekršajima. Zakon o trgovini propisao je prekršaj za pravnu i odgovornu osobu koja protivno, izvozi ili uvozi robu bez prethodno ishodišne određene potvrde ili propisa ili drugo da kod uvoza i također izvoza robe, premješta tu robu bez dozvole.

Postupak za prekršaj provodi Carinska uprava ili ako je prekršaj devizni, postupak provodi Devizni inspektorat.

Uvozom ili izvozom robe na teritorijima gdje Unija nema potpisanih ugovora slobodne trgovine, također postoje načini oslobođenja od plaćanja.

Primjer nepotrebnog plaćanja carine je izvoženje robe u definirane svrhe i na određeno vrijeme, kao npr. odlazak robe na izložbu. Unutarnja proizvodnja za Robu koju se uvozi na domaći teritorij izvana, prerađuje i potom izvozi izvan granica Unije, a prethodno je plaćeno carinsko davanje također ima oslobođenje od plaćanja carine. Oslobođenje od plaćanja carine također postoji za vanjsku proizvodnju kod robe kojoj je odobren privremen izvoz, za preradu ili popravak koji nisu mogući u domaćim granicama. Oslobođenje vrijedi i ukoliko se želi carinski uskladištiti robu, a da se ne plaća carina i porez prije puštanja u slobodan promet. Carinske pristojbe za robu koja promovira kulturu i nauku ne plaća se carina. Isto vrijedi i za sirovine, dijelove i poluproizvode koji su sastavni dijelovi konačnog proizvoda. Kod vraćanja robe, ponovnog uvoza, za krajnju upotrebu, a koju je odobrila carinska služba također ne moraju platiti carinu. Dokumenti i molbe za oslobađanje od plaćanja carine podnašaju se ovlaštenom tijelu - Carinskoj upravi, a veći zahtjevi poput carinskih suspenzija, podnose se Ministarstvu vanjskih i europskih poslova te kasnije samoj Europskoj komisiji.

Carinskim zakonom najčešće se propisuju oslobođenja na temelju međunarodnih ugovora, oslobođenja za robu u osobnoj prtljazi putnika i besplatnim pošiljkama, odlikovanja i priznanja, za predmete koji su uvezani u humanitarne svrhe te za potrebe organizacija i udruga invalidnih

osoba, za vatrogasnu opremu i mnoge druge koji se mogu naći u carinskom zakoniku. Roba koja ima besplatnu carinu ne može se prodati, otuđiti ili dati drugome na upotrebljavanje, kao zalog, najam. Međunarodni ugovori, konvencije i sporazumi također propisuju mnoga oslobođenja. U praksi i primjeni najčešće je prije plaćanja carine ili utvrđivanja oslobođenja, valjano proučiti sve propise i zakone je li roba također oslobođena od plaćanja i poreza ili nekih drugih naknada. Danas Hrvatska ima s mnogim zemljama, osobito onima iz EU, zaključene ugovore i sporazume o slobodnoj trgovini pa su stope carine najčešće „0“ ili vrlo niske. Sve više, pogotovo sada u 2023. godini prema novim otvorenim granicama, oslobođenja od plaćanja carine s gospodarskog vidika, carine gube svrhu propisivanja. Oslobođenja od plaćanja carina ne znače nužno i oslobođenje od plaćanja poreza, PDV-a ili dr.

Prije ispunjavanja bilo kakvih deklaracija ili dolaska do carine, treba proučiti odredbe svakog sporazuma i odrediti može li se neki od zakona primijeniti na vlasnikovoj robi ili ne. Sva oslobođenja se iskorištavaju na temelju zahtjeva stranke i to pisanog zahtjeva. Kod poštanskog i putničkog prometa povlastica se odobrava deklariranjem ili nekim radnjama na robi u osobnoj prtljazi putnika ili paketa gdje jedna osoba od druge prima vrijednost od 300kn, odnosno od 2023. g. 40 ili nešto malo više eura. Iznos visine trošarine, poreza i svega ostalog je od 1. siječnja 2023. g. izražava se u eurima, a ne u kunama. Postupci za oslobođenje od plaćanja carine su vrlo složeni i za korisnika i za carinsku službu. Konačna odluka ili rješenje za o dobivanje prava oslobođenja od plaćanja carine, uprava zapisuje na deklaraciji. Valja napomenuti da za robu oslobođenu od plaćanja carine, vrijedi ostajanje u carinskom nadgledništvu dokle god traje zabrana prodaje, zaloga, najma i sl. Rok zabrane za svaku robu je drugačiji pa treba utvrditi postoji li za koju povlasticu zabrana i ako da, koliko vremenski duga.

Od 31. prosinca 2022., trošarine se izračunavaju primjenom europskih mjera koje se razlikuju od naših mjera u Zakonu o trošarinama. Kada će se deklarirati osnovica obračuna trošarina, morati će se preračunavati. Kao primjer prije se preračunavao teradžul u gigadžul, koji je izražen kao osnovica u Zakonu o trošarinama.

3.6. Potvrđivanje i obračun duga pri carinskom postupanju

Carinski dug je kao i svako drugo dugovanje, obveza odgovornog subjekta plaćanje obvezne mu stope carine ovisno o uvozu ili izvozu, a plaća se prema propisima. Domaća roba koja se izvozi izvan naših granica Republike Hrvatske, ovlaštena osoba mora platiti carine prema utvrđenoj Carinskoj tarifi i Carinskim zakonom te Zakonom o carinskoj tarifi. Pod pojmom „carina“ podrazumijeva se sama svota carine koju korisnik mora platiti za neku robu i druga pripadajuća davanja. Pod ta davanja svrstavamo antidampinške i kompenzacijske pristojbe koje se moraju uvesti prema posebnim propisima.

Svotu duga čine carina po vrijednosti robe i količini i s njom spomenuta posebna davanja i još neka druga davanja koja je carinska služba dužna obračunati i naplatiti prema drugim propisima. Pod druga davanja svrstavamo PDV i posebna prireze. Carinski deklarant ili njegov opunomoćenik koji ga zamjenjuje sam obračunava svotu duga i druga davanja i to upisuje u polje carinske deklaracije.

Obračun carine (carinu po vrijednosti, ad valorem) vrši se na temelju količine uvezene ili izvezene robe. Za neke vrste robe (koje se u deklaraciji označavaju brojevima od 1 do 25) naplaćuje se svota carine prema količinskoj jedinici. Količinska carina naplaćuje se u zajedničkoj valuti od 2023. godine u eurima. Primjena i obračun carine sastoje se od dvije osobitosti. Prva osobitost je primjena niže uvozne carine kod deklaranta. Odnosi se na smanjenje uvozne carine prije puštanja robe u promet, ali tek nakon prihvaćanja deklaracije koja je dozvola za trgovinu. Druga osobitost odnosi se na mogućnost pojednostavljenog razvrstavanja. To objašnjavamo kao raspoređivanje tarifnih oznaka neke robne pošiljke u tarifne oznake, radi popunjavanja deklaracije koje tada uzrokuje rad i troškove različite obračunanoj carini. Najviša vrijednost carine odnosi se na uvoz cijele pošiljke na temelju razvrstavanja robe u pripadajuću tarifnu oznaku.

Carinski službenik ima posao prihvaćanja carinske deklaracije, ali ako on nakon provjere ne osporava obračun duga, kada pusti robu, smatra se dug izjavljenim stoga carinarnica ne izvješćuje dužnosnika o dugu. Kada on osporava obračun, a deklarant želi svoju robu pustiti, službenik ispravlja obračun duga na deklaraciji. Carinski dug pojavljuje se prihvaćanjem carinske deklaracije. Roba se osporava i stoji sve dok dug nije plaćen ili nije osiguran da će se platiti.

Rok za plaćanje duga s odgodom je 30 dana, a u redovnom roku, bez odgode, je 10 dana. Ako dug koji je osiguran bankovnom garancijom nije plaćen, carinarnica poduzima radnje za naplatu prema banci koja je dala garanciju. Na neplaćeni carinski dug obračunava se i kamata za svaki dan zakašnjenja prema Zakonu o kamatama.

Carinski zakon sadrži propisan postupak i za nepridržavanje zabrane otuđenja robe. On sadrži dvije okolnosti: kada korisnik želi robu otuđiti zbog opravdanih razloga pa od carinarnice zahtijeva dopuštenje i kada korisnik robu otuđi, daje u najam ili zalog neovisno o zabrani. Kada korisniku postoji opravdani razlog za otuđenje robe, mora se obratiti carinarnici koja ga razmatra i na donosi rješenje o obračunu duga te kasnije ukinuti zabranu otuđenja i raspolaganja robom na drugi način od propisanog. Dug se obračunava na način da će carinska vrijednost robe činiti vrijednost utvrđenu na taj dan za obračun i plaćanje duga te se vrijednost umanjuje za razdoblje uporabe. Porezi na robu se ne obračunavaju samo ako je roba od njih oslobođena ili je plaćen kod puštanja robe. Prodana ili drugačije upotrijebljena roba koja nije carinarnici prijavljena za obračun, carinsku vrijednost čini joj vrijednost utvrđena kod puštanja robe uz tada važeću stopu carine. Kod plaćanja poreza, treba saznati je li osoba u sustavu PDV-a ili ne. Porez je osoba morala platiti kod puštanja robe, a Porezna uprava ga nije vratila, tada ga ne treba računati. Osobama izvan sustava PDV-a porez se, ako nije kod puštanja, obračunava s carinom. Kažnjava se osobu, prema zakonu, koja prije isteka roka robu oslobođenu od plaćanja carina, da drugome u najam, zalog ili na uporabu bez da je prethodno namirila carinski dug.

U slučaju kada korisnik lažno iskaže činjenice za oslobođenje od carinskog duga, carina se obračunava kao vrijednost robe po carinskoj stopi u vrijeme puštanja u promet. Za plaćanje poreza vrijede iste stavke iz prethodnog odlomka.

3.6.1. Obračun poreza na dodanu vrijednost (PDV-a) pri carinskom postupanju

Obračun PDV-a temelji se Zakonom o porezu na dodanu vrijednost (NN 33/2023). Zakonom i Pravilnikom određuje se i opisuje porezna obveza, porezni obveznik, porezna osnovica, stopa, oslobođenja, obračunavanje i plaćanje samog PDV-a. PDV plaća se na uvoz (prijem ili neki drugi oblik) dobara u područje RH. Poreznim obveznikom smatraju se svi uvoznici, poduzetnici ili druge pravne ili fizičke osobe koje nešto uvoze. Poreznim obveznikom smatramo i izvoznika, ako se izvozna roba oslobođena od PDV-a ne naplati sukladno propisima o vanjskotrgovinskom poslovanju. Porezna osnovica carinska je brojevana vrijednost u eurima, zadana spomenutim propisima, a dobije se da se temeljna vrijednost uveća za određenu visinu carine, posebnih poreza ili pristojba.

Posljednjim su izmjenama Pravilnika o PDV-u (Nar. nov., br. 133/22) propisani novi PDV obrasci i evidencije, u kojima će se iznosi iskazivati u eurima i centima za razdoblja oporezivanja 1.1.2023. nadalje. Obzirom na izmjenu odredbi čl. 38. iz zakona i članka 47. Pravilnika o PDV-u te uvođenja stope PDV-a od 0%, mijenjan je sadržaj i način popunjavanja PDV prijave, kao i Knjiga I-RA i U-RA. Struktura i način popunjavanja ostalih obrazaca nisu izmijenjeni, već su oni

izmijenjeni isključivo na način da se umjesto riječi u „kunama i lipama“ pišu kao euri i centi“. Novo razdoblje oporezivanja obrazaca započinje odmah od 1.1.2023.godine. [7]

Porezna obveza pri uvozu nastaje na dan kada i carinski dug. Carinarnica je odgovorna za obračun i naplatu poreza i poreznog duga odgovornoj osobi. Zakonom o PDV-u propisuju se oslobođenja za:

- krajnji uvoz robe za isporuku koju obavlja obveznik plaćanja poreza, a on ili roba su oslobođeni zakonom od ne plaćanja poreza na dodanu vrijednost, a to vrijedi za općepoznati teritorij Republike Hrvatske
- uvoz neprofitabilne robe u osobnom vlasništvu putnika ili prijevoznika i navodi se kao prtljaga
- uvoz robe kod preseljenja u našu zemlju, a sele se fizičke osobe čiji je neprekidni boravak vani bio cijela godina, ili više od godinu dana i to vrijedi izvan EU. Kod uvoza alkohola i alk. pića i prerađevina od alkohola, privatna sredstva za prijevoze, predmet za korištenje u djelatnostima i zanimanjima, oslobođenje ne vrijedi,
- preseljenje osoba u našu zemlju zbog primanja sakramenta ženidbe,
- osobnu imovinu koju se želi uvesti, a pripada u nasljedstvo nekog o stanovnika u Hrvatskoj ili je ostavljena u naslijeđe pojedinom stranom državljaninu, koji/koja inače boravi na teritoriju Republike Hrvatske, a vrijedi ako su ta dobra naslijedili van ocrtanih granica Europske unije. Alkoholni i duhanski proizvodi i prerađevine, privatna sredstva prijevoza, predmeti na korištenje kod obavljanja djelatnosti, zalihe, sirovine, proizvodi i poluproizvodi, stoka i poljoprivredne količine proizvoda veće od obiteljskih potreba, mora se platiti cijela svota carine te ne vrijedi oslobođenje,
- opremu koju se uvozi za svrhu vlastite upotrebe te za školovanje učenicima i studentima u Republici Hrvatskoj... [8]

U ovome radu nabrojani su samo neki dijelovi oslobođenja, a svi ostali mogu se pročitati i naći u Zakonu o porezu na dodanu vrijednost na stranicama 21 - 29.

3.6.2. Obračun posebnih poreza

Posebni porezi (trošarine) obračunavaju se za pojedine vrste robe za koje plaćanje predviđaju propisi o posebnim porezima. Oni predviđaju predmete oporezivanja, poreznu osnovicu, visinu poreza za neki proizvod, nastanak obveze i dospijeće plaćanja te oslobođenje od plaćanja posebnih poreza. Plaćanje posebnih poreza kod uvoza odnosi se na:

- Osobne automobile, druga motorna vozila, plovna i zračna sredstva
- Naftne derivate
- Alkohol
- Bezalkoholna pića
- Pivo
- Kavu
- Duhanske proizvode
- Luksuzne proizvode.

Za te proizvode vrijede posebni propisi na temelju kojih se utvrđuje visina poreza. Poreznu osnovicu propisuje svaki zakon o posebnom porezu na osnovi mjernih jedinica, a neki iznimni prema vrijednosti. Na slici 3.6.2. prikazan je primjer za duhanske proizvode čija se porezna osnovica utvrđuje po mjernoj jedinici gramu ili komadima od 2023. izraženih u eurima.

U teoriji i praksi poznato je više vrste računa, a u carinskom postupku poznate su četiri vrste. Prva vrsta računa je konačan račun što je trgovački račun kojeg ispostavlja prodavatelj kada su svi podaci za obračun poznati i konačni za vrijeme obračuna. Privremen račun je vrsta računa kojeg se daje kada strani principal prodaje robu iz carinskog skladišta posredstvom zastupnika kada je ugovoreno kvantitativno i kvalitativno preuzimanje robe koje je kupcu nužno kako bi unaprijed pribavio dozvole nužne za uvoz robe. Proforma račun je carinski račun kojeg se ispostavlja za robu koja se šalje bez plaćanja protuvrijednosti i koji sadrži sve podatke o robi osim vrijednosti te ako je ona navedena, ne sadrži tržišnu vrijednost. Zadnji račun koji se koristi je konzularni koji sadrži podatke o robi, ovjeru o podrijetlu koju obavlja služba u zemlji izvoza. Prema našim propisima, takvu vrstu računa ne prihvaća se kao dokaz o podrijetlu jer postoje propisane izjave za dokaze.

Tablica 3.6.2. Tabelarni prikaz trošarina na cigarete od 1.1.2023.

Marka cigareta	Broj cigareta u paketiću kom	MPC po paketiću kn	MPC po paketiću EUR	Proporcionalna trošarina 34% od MPC za 1000 komada cigareta EUR	Specifična trošarina po paketiću EUR	Specifična trošarina za 1000 komada cigareta 63,10 EUR/1000 kom	Ukupno proporcionalna i specifična trošarina za 1000 komada EUR	Ukupno proporcionalna i specifična trošarina po potrošaču EUR
1	2	3	4	7	8	9	10	11
Largo	25	17	2,26	30,74	1,33	53,1	117,89	2,95
Filter 160(meko pakiranje)	20	30,89	4,1	69,7	1,06	53,1	122,8	2,46
Benson (meko pakiranje)	20	20	2,65	45,05	1,06	53,1	117,89	2,36
York (meko pakiranje)	20	21	2,79	47,43	1,06	53,1	117,89	2,36
Kolumbo(meko pakiranje)	20	17	2,26	38,42	1,06	53,1	117,89	2,36
Largo 25 blue	25	18	2,39	32,5	1,33	53,1	117,89	2,95
Largo 25 red	25	20	2,65	36,04	1,33	53,1	117,89	2,95
Largo red	24	20	2,65	37,54	1,27	53,1	117,89	2,83
LD silver	20	24	3,19	54,23	1,06	53,1	117,89	2,36
LD red	20	24	3,19	54,23	1,06	53,1	117,89	2,36
LD red 100s	20	24	3,19	54,23	1,06	53,1	117,89	2,36
LD blue	20	24	3,19	54,23	1,06	53,1	117,89	2,36
LD blue 100s	20	24	3,19	54,23	1,06	53,1	117,89	2,36

Izvor: <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/maloprodajne-cijene-cigareta-2566/tabelarni-prikaz-trosarine-na-cigarete/2579>, dostupno 12.1.2023

Prema uredbi o visini trošarine na duhanske prerađevine i proizvode, minimalna trošarina iznosi 2,36 EUR po paketiću za 20 kom cigareta, što odgovara MPC od 3,81 EUR po paketiću.

Minimalna trošarina za paketić od 25 kom cigareta je 2,95 EUR, od 24 kom - 2,83 EUR, a od 21 kom iznosi 2,48 EUR.

Svi navedeni podaci za trošarine po paketićima cigareta, iskazani su u tablici.

Fiksni tečaj za preračunavanje je 7,53450 kn za 1 EUR.

4. Računovodstvo transakcija

Kod obavljanja komercijalnih poslova bitna riječ u tom procesu je transakcija. Svaka operacija u poslovanju robom, uslugama ili novcem između stranaka mora biti zabilježena te to nazivamo transakcijom. Ona većinom označava davanja u dva smjera, dogovor oko poslovanja između dvije ili više strana koje sudjeluju. Prije svake transakcije poželjno je da strane ugovore aktivnih uvjeta oko te transakcije, npr. Mjesto obavljanja, vrijeme, količinu, predmet itd.

U svakome poslovanju, a tako i carinskom, svaki događaj, tj. transakcija u novčanom obliku, priznaje se već kada je posao dogovoren, kad su nastao, a ne čeka se isplata ili primitak novca. Svaki taj događaj unosi se u izvještaje za razdoblje sklapanja posla. [10]

Sve moguće transakcije koje se obavljaju, najčešće su sa stranim zemljama, državama članica EU, ali i trećih. Države koje su članice Unije većinom posluju u istim valutama, ali neke treće koje se razlikuju moraju u stranim valutama. Ako se radi o uvozu neke robe na teritorij neke države, ta država ima dominantniju valutu te zahtijeva namirenje obveza u toj valuti od druge strane. Uvoznik ili carinik koji uvozi robu u državu u stranoj valuti mora primjenjivati računovodstvo troškova, tj. primjenjivati načela tečajne razlike. Tečajne razlike su pretvorba postojeće valute u drugu po tada važećim razlikama tečaja. Valuta stranke koja uvozi tada mora prijeći u izvještajnu valutu koja se primjenjuje u bilježenju financijskih izvještaja. Termin računovodstva koji opisuje tečajne razlike je spot tečaj. Spot tečajem u računovodstvu naziva se aktivni tečaj kada se obavlja neka transakcija. Strana valuta obvezna je promjeni po tečajnim razlikama prema Međunarodnim računovodstvenim standardima. Sve nastale transakcije koje se pojavljuju u stranoj valuti kada nastaje transakcija, kada se plaćaju obveze ili potraživanja podložne su promjeni.

Dva pojma koja je bitno razumjeti i objasniti kod tečaja je terminski i zaključni tečaj. Prvi, terminski je valutni tečaj na raspolaganju po uvjetima koje su navele strane sporazuma pri obavljanju posla razmjene dviju različitih valuta na neki definirani budući datum. Drugi, zaključni tečaj je zapravo spot-tečaj, postojeći na datum bilance.

Nastala transakcija strane valute bilježi se u financijskim spisima subjekta obično kada se ista dogodila, primjenjujući tečaj tog datuma. Nastala promjena među tečajevima kod datuma transakcija i podmirenja kod nekih monetarnih stavaka nastalih transakcijom, proizlazi tečajna razlika. Podmirena transakcija u okviru obračunskog razdoblja nastanka, razlika izvornog zabilježenog i podmirenog iznosa je dobit ili gubitak.

Zbila transakcija ne mora se podmiriti odmah, već se može i kasnije, ali za obračunsko razdoblje kada je nastala i to po tečaju koji je bio na datum nastale transakcije.

Terminski ugovori se također u nekim slučajevima i okolnostima mogu i zaključiti. Zaključavaju se zbog utvrđivanja iznosa izvještajne valute koja služi za podmirenje transakcija u stranim valutama. Terminski i spot – tečajevi kada čine razliku ona ukazuje na razliku kamatnih stopa između dva različita tržišta i to u njihovim kamatnim stopama. U primjeni u poslovanju danas se primjenjuju drugačije vrste metoda kod prevođenja izvještaja u inozemnim djelatnostima. Najčešće su upravo one metode koje ovise o valutnim tečajevima upravo kod carinske razmjene sredstava i obveza. Metoda monetarne stavke je način prevođenja prema zaključnom tečaju za razliku od drugih metoda koje prevode po tečajevima koji su vrijedili kada se ugovor sastavlja. Metoda u primjeni stvara tečajne razlike u poslovanju kod prevođenja izvještaja na carini, a dobivene su razlike dobitak ili gubitak koji se priznaju kasnije u dobiti. Druge vrste metoda u primjeni kod prevođenja izvještaja tečajne razlike nekad priznaje kao dobit, a nekad kao udio dioničara.

Dobivena dobit ili gubitak iz carinskih transakcija u inozemnim valutama i tečajnim razlikama na kraju mogu učitati porezne učinke. Porezni se učinci tada obračunavaju po Međunarodnom računovodstvenom standardu prema Računovodstvu poreza na dobit.

Tečajne razlike moraju se objaviti jer to pomaže u razumijevanju izvještaja. Kod objave razlika one se moraju objaviti u svojoj neto vrijednosti, u razdoblju prijenosa. Financijski izvještaji ujedno mogu i zahtijevati bilježenje razlika koje su prije bile odgođene ili su izašle iz novčanih transakcija uključenih u knjigovodstveni iznos, naravno kasnije se sve to mora objaviti.

4.1. Računovodstvo transakcija u stranoj valuti i tečajne razlike

Svaka transakcija, bila ona carinska ili ne, u stranoj valuti mora biti zabilježena i pohranjena u valuti subjekta. Mora se primjenjivati za stranu valutu onaj iznos valutnog tečaja koji vrijedi u vrijeme transakcije ili vrijeme tečaja koji slični vrijednosti stvarnome. Kod upisivanja transakcija u izvještaje, uz svaki datum stavke upisa mora se upisati i zaključnim tečaj i to prema standardima.

Zaključivanje ugovora i poslovanja s terminskim valutnim tečajem obavlja se zbog utvrđivanja posebnog iznosa izvještajne valute za one datume kada se podmiruju transakcije u inozemnim valutama. Razlika terminskog i spot-tečaja u početnom dijelu ugovora priznaje se kod dobiti u vremenu trajanja ugovora. Kod kratkoročnih transakcija mogu se primjenjivati terminski tečajevi. Oni su navedeni u odnosnim ugovorima zajedno s valutnim tečajevima i služe kao osnova kod mjerenja i izvješćivanja o transakcijama. Tečajne razlike proizašle podmirenjem ili izvješćivanjem o subjektivnim kratkoročnim pozicijama u stranim valutama na koje se primjenjuju

tečajji različiti od onih evidentiranih kroz razdoblje ili prezentirani u izvještajima, priznaju se u dobit tog razdoblja.

Obveze prema inozemnim dobavljačima i potraživanja prema inozemnim kupcima su skupina transakcija koje treba prevesti na funkcionalnu valutu. Treba se prevoditi na datum nastanka transakcije, plaćanja obveza ili naplate potraživanja i izvještavanja, tj. bilance. Prije spomenuto je već da se transakcije uvoza i izvoza obvezno prevode po spot valutnom tečaju, a to je zapravo neki srednji tekući tečaj koji vrijedi na datum uvozne ili izvozne carinske deklaracije. Obračunavanje tečajnih razlika transakcija uvoza i izvoza može se vršiti i zaštitnim valutnim tečajem prema odredbama MRS-a.

Do 2023. godine poduzetnici koji posluju s inozemnim kupcima/dobavljačima svoja potraživanja, obveze i stanje sredstava na deviznim računima od vanjskih dobavljača prikazivali su u kunama po tečaju na taj dan, a sada se to radi u eurima kad se valuta promijenila. Vrijednost imovine i obveza mijenja se promjenom tečaja, prema tome on je nužan za nastanak razlika koje imaju utjecaj na visinu prihoda i rashoda društva. Tečajne razlike i njihov utjecaj veći su ovisno o visini uvoza/izvoza. Globalno tržište obuhvaća poslovanje na domaćem i stranom tržištu, a tamo se transakcije poduzetnika obavljaju na računima na domaćoj ili stranoj valuti. Glavne knjige kod takvih poslovanja moraju sadržavati potraživanja od kupaca, ali inozemnih, obveze prema inozemnim dobavljačima te novčano stanje na deviznom računu u eurima.

Tečajevi se kod carinskog poslovanja mijenjaju na dnevnoj bazi, te zbog toga nastaju tečajne razlike koje imaju za posljedicu rast visine prihoda i rashoda kod društava. Zbog toga se kao protustavka razvio srednji tečaj, da se transakcije u stranim valutama iskazuju prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke. Kao što je već prije spomenuto, tečajne razlike pojavljuju se pretvorbom jedne valute u drugu prema drugačijim tečajevima zbog inozemnog poslovanja. Evidencija transakcija u stranim valutama provodi se primjenom spot tečaja- za isporuke koje su nužne kod obje strane i valutne i funkcionalne. Tečaj na datum bilance je propisan. Poduzetnik određuje korištenje tečaja tijekom godine poslovanja za obračun razlika kod redovnog poslovanja. Odluku o odabiru mora prikazati u napisanim računovodstvenim politikama. Odabir se temelji prema izboru sljedećih tečaja: - carinskog tečaja: uvezena ili izvezena dobra

– srednji tečaj HNB-a: za pretposljednji radni dan u tjednu koji prethodi tjednu u kojem se utvrđuje svota uvoznih ili izvoznih davanja

- srednji tečaj HNB-a na određeni dan: ino fakture ili carinjenja

- prosječni srednji tečaj HNB-a za određeno razdoblje [11]

Kada poduzetnik odabere jedan od navedenih tečaja treba se pridržavati načela dosljednosti. Između tečajeva na dan bilance i korištenog pojavljuje se razlika. Te tečajne razlike mogu biti pozitivne i negativne. Ako je nastala razlika pozitivna u knjigama poduzetnika prikazuje se kao prihod razdoblja, a negativna trošak razdoblja u kojem je nastala.

Realizirane i nerealizirane razlike su one koje nastaju po utjecaju na novčani tijek. Realizirane su one koje nastaju na datum plaćanja obveze. Mogu nastati i na dan naplate potraživanja, to jest kod kupnje ili prodaje deviza. Prema računovodstvenim standardima jednako se tretiraju obje razlike, i realizirane i nerealizirane. Jedne i druge priznaju se kao prihod/rashod, kao povećanje, tj. smanjenje kapitala. Nerealizirane tečajne razlike objašnjavamo kao razlike koje nastaju na datum izvještavanja. Priznaju se na računu dobiti ili gubitka ili na bilanci, a vrijede za razdoblje nastanka. Zovemo ih nerealizirane jer je njihov nastanak posljedica zakonske obveze tečaja na određen datum bilance. [12]

Poduzetnik u svome poslovanju sa inozemnim kupcima ili naručiteljima, raspolaže s deviznim računom na kojem se nalaze devizna sredstva za plaćanje obveza uvoza ili izvoza. Ponekad devizni račun može imati i manjak sredstva za plaćanje, tada poduzetnik može preko banaka kupiti strana sredstva za plaćanje po prodajnom tečaju te se tada obavlja plaćanje u strane zemlje. Poduzetnici mogu pospješiti likvidnost zaduživanjem kod banaka ili poduzetnika u zemlji ili vani. Najčešće se odabire kredit ili zajam koji je najbolji po kriterijima poduzetnika ili je najpovoljniji. Ako se krediti uzimaju u stranim bankama tada oni mogu biti povoljniji za njihove domaće poduzetnike uz nižu kamatnu stopu.

4.2. Isporuke dobara u tuzemstvu

Dobra su definirana u Pravilniku o PDV-u. Pravilnik definira da su dobra predmeti, skupine stvari ili gospodarska dobra koja su u optjecaju ili prometu te se smatraju dobrima. Prema raznim člancima, dobra smatramo električnu energiju, plin, grijanje, hlađenje i neke druge potrebne resurse. Uz dobra možemo imati i skupine stvari. U skupinu svrstavamo mnoštvo raznolikih predmeta koji sačinjavaju cjelinu. Dobra i skupine se moraju isporučiti do kupca. Isporuku definiramo kao prijenos prava vlasništva nad raspolaganjem određenom imovinom u vlasništvu. Isporuke dobara mogu biti razni činovi i situacije koje čine proces same isporuke. Na sve isporuke obavezno se prema hrvatskim zakonima obračunava porez na dodanu vrijednost. Oporezivanje isporuka dobara u Hrvatskoj ima neke specifičnosti. Isporuke mogu biti i donacije u novcu ili materijalnom obliku, usluge ili dobra bez protučinidbe. Specifičnost je da se na donacije u novčanom obliku ne obračunava se PDV, ali na donacije materijalnog oblika, PDV treba

obračunati. Postoje i iznimke kod obračuna, a to je da se donacija hrane nekoj neprofitnoj pravnoj osobi, registriranoj pod posrednika – sudionika u lancu donacije hrane, ne obračunava PDV. Valja napomenuti da donacije prelaskom određenog praga 2% od prihoda prethodne godine čine trošak. Isporuka dobara ne mora podvrgavati obračunu PDV-a. Najbolji je primjer davanje uzoraka kupcima, za pomoć kod kasnije prodaje proizvoda, tada na te isporuke u određenim količinama nije potrebno obračunavati PDV. Određene su količine one koje su potrebne za davanje uzorka potencijalnim kupcima za moguću nabavu dobara. Obračun PDV-a se ne čini i kod darovanja poklona čija je vrijednost do 22 eura bez PDV-a, ali jednom u tromjesečju istoj osobi. PDV se također ne obračunava na poklone za promidžbe u vrijednosti od 22 eura. U predmete promidžbe najčešće ubrajamo one s oznakom ne prodaje ili reklamne predmete poput privjesaka i čaša s nazivom.

Porezna se obveza obračunava kod isporuka dobara u RH i to kada su dobra isporučena, a usluge obavljene. PDV se obračunava u skoro svakome slučaju, čak i kada porezni obveznik ne izda račun za isporuku dobara. On svakako mora PDV obračunati za razdoblje isporuke.

Utvrđivanje obveze PDV-a ne čini se odmah, nego tek kada se definira poreza osnovica. Porezna je osnovica naknada koja sadržava sve podatke za primitak kupčeve robe ili drugoga, a uključene su i subvencije ovisne o cijeni isporuke. Poreznu osnovicu moguće je umanjiti za popuste - kod prijevremenog plaćanja, količinske, gotovinske i sl. Davanje određenih popusta se uvelike razlikuje. Neki popusti poput gotovinskog plaćanja, osnovicu smanjuju odmah kod kupnje, a PDV je u umanjenoj osnovici. Popust za prijevremeno plaćanje karakterizira račun u punom iznosu, no kasnije, plaćanjem prije roka, umanjuje se račun i obveze PDV-a. Porezni obveznik može umanjiti poreznu obvezu kada od kupca dobije pisanu izjavu ispravka pretporeza u poslovnim knjigama.

4.3. Isporuke dobara unutar Europske unije

Poslovanje Hrvatske sa EU primjenjuje navode Direktive o PDV-u (kod zajedničkog sustava vrednovanja poreza kod uvoza i izvoza na cijelom području), Zakon i Pravilnik o PDV-u (za detaljnije značajke oslobođenja plaćanja poreza, dodatak na plaćanje poreza itd.) jer su tamo usklađeni nacionalni propisi svih država zemalja članica. Kada je RH ušla u EU dogodila se promjena. Izvoz prodaje dobara između država postao je isporuka dobara u EU. Oporezivanje isporuka čini se po načelu države odredišta, to znači da je isporuka iz RH u drugu članicu, oslobođena PDV-a uz uvjet zadovoljenja svih uvjeta iz zakona.

U 2020. godini dolazi do promjena uvjeta za oslobođenje isporuke dobara unutar EU. Određeno je da se moraju zadovoljiti svi uvjeti za isporuku da bi mogla biti oslobođena PDV-a. Porezni obveznici za isporuke dobara da budu oslobođene od PDV-a, traže PDV ID broj. To se čini ispunjavanjem obrasca P-PDV. Obavezno se prije isporuke obavlja provjera kupca iz EU. Mora imati PDV ID broj za mogućnost oslobođenja. Status kupca za oslobođenje nalazi se u VIES bazi. Isporuka dobara provodi se u knjigovodstvenim evidencijama.

4.4. Stjecanje dobara iz Europske unije

Stjecanje dobara iz država EU se ulaskom u uniju ne smatra uvozom dobara nego stjecanjem prava novog vlasnika da raspoláže materijalnom imovinom koju prodavatelj otpremi ili preveze kupcu uz račun u drugu državu. Najvažnije je u tom procesu odrediti mjesto stjecanja, poreznu osnovicu i vrijeme nastanka obveze te pravo priznavanja pretporeza i porezni položaj prodavatelja.

„Oporezivanje PDV-om obavlja se uz naknadu kada:

- osoba koja je ili nije porezni obveznik, a isporučitelj je mali porezni obveznik čiji je krug djelovanja u drugoj državi članici te djeluje u skladu s propisima određene države članice, a nije oslobođen obračuna PDV-a

- kada se pojavljuju nova prijevozna sredstva, osoba koja nije p. obveznik, a ostala stjecanja te osobe ne čine predmet oporezivanja

- kod proizvoda koji podliježu plaćanju trošarina, kada se trošarina stjecanja unutar Unije obračunava u tuzemstvu u skladu sa svim propisima o trošarinama, obveznicima ili osobama koje nisu obveznici, a njihova stjecanja nisu predmet oporezivanja.“ [4]

Primitak dobara iz Unije smatra se oporezivim stjecanjem dobara zadovoljava se određenim uvjetima. Prvi je uvjet pravo na raspolaganje pokretnom mat. imovinom u vlasništvu, uvjet za naknadu kod imovine čija je otprema započela u nekoj drugoj državi koja nije članica sudjelovanja u razmjeni Unije, uvjeti za prave porezne obveznike, uvjeti kod stjecanja novih prijevoznih sredstava, uvjeti za stjecanje novih trošarinskih proizvoda.

Kada se zadovolje svi napisani uvjeti i kada otprema završi u RH, stjecateljeva je obveza obračun PDV te priznavanje pretporeza. Dobra koja stječu mali obveznici registrirani u bazi, imaju obvezu obračunavanja PDV-a, ali pretporez se ne priznaje. Obveznik iz RH kada nabavlja robu od osobe iz EU, a da ona nije obveznik i ne nalazi se u bazi, stjecanje dobra se ne oporezuje u RH i prodavatelju se ne obračunava PDV. Kod takve vrste naknade stjecanja dobara, PDV nije potrebno iskazati i račun ne treba biti u evidencijama. Poreznu osnovicu kod isporuka čini naknada koja sadrži sve što isporučitelj prima od kupca. U tu se naknadu ubrajaju i iznosi subvencija izravno

povezanih s cijenom dobara ili usluga. Poreznu osnovicu sačinjavaju i trošarine, posebni porezi, carina i drugi sporedni troškovi. Primjer je sporednih troškova prijevoz robe ili usluga.

Ispravan obračun PDV-a u RH kod stjecanja dobara unutar EU-a, tj. utvrđivanje obveze PDV-a ne treba se posebno iskazivati, nego je potrebno odrediti porezni položaj prodavatelja u VIES bazi. VIES baza je zapravo sustav za razmjenu informacija o PDV-u i to je kojom upravlja Europska komisija. PDV ID broj za upis u bazu, dodjeljuje se:

- svim obveznicima, samo ne onima čije su isporuke povremene u novim prijevoznim sredstvima, čiji je posao obavljanje isporuke gdje postoji pravo odbitka PDV-a, a izuzetak je plaćanje PDV-a primatelja dobara ili usluga
- svim osobama - neobveznim poreznicima, unutar EU-a, stjecateljima dobra za koja se obvezno plaća PDV-a ili koji su odabrali oporezivanje kod stjecanja
- obveznicima koji na nekom području stječu dobara za obavljanje poduzetničkih djelatnosti koje se rade van spomenutog područja, a poduzetnik koji na tom području dobiva usluge za koje se plaća PDV
- svakome obvezniku sa sjedištem, prebivalištem ili boravištem na nekom području te pruža tamo daje usluge

Prodavatelj koji ima dodijeljeni PDV ID broj biti će oslobođen od PDV-a i ne mora ga platiti. Kupac njegove prodajne robe porezni je obveznik te iskazuje pripadajuću obvezu i pretporez kod pripadajućih uvjeta. Državna vlast i državna tijela, mali p. obveznici, obveznici oslobođeni PDV-a i ostali neredoviti obveznici čija je vrijednost stjecanja dobara iz Unije veća od 77.000,00kn, po novome u eurima - 10 220 eura, obvezni su tražiti ID broj 15 dana prije nego što će se obaviti isporuka veća od navedenog brojčanog iznosa u eurima zbog izračuna poreza. Navedeni se vrijednosni prag od 10 220 eura odnosi u tekućoj godini prema Pravilniku o PDV-u. Mali obveznici predaju zahtjev za izdavanje PDV ID broja za dobra kada ga trebaju za inozemne usluge, a mjesto oporezivanja je RH. Pravilo ne vrijedi kada traži ponovni PDV ID broj za inozemne usluge, tada ga ne koristi sve dok ne prijeđe vrijednosni prag. Mali obveznici nisu u registru, oni PDV obrazac predaju samo kada imaju obvezu stjecanja prava na dobra. Na stečena dobra moraju obračunati PDV, tada se ne priznaje pretporeza a tada se u PDV obrascu iskazuje stvarna obveza plaćanja.

4.4.1. Uvoz dobara

Uvoz dobara je još samo jedan od predmeta oporezivanja PDV-om. Uvoz dobara je svaki unos stranih dobara u područje EU, a dobra se nisu u optjecaju prometa kroz teritorij EU-a. Uvoz je ujedno i unos roba iz slobodnog prometa a dobra potječu s teritorija drugih određenih zemalja, a one nisu carinsko područje EU-a prema općepoznatim carinskim propisima.

Oporezivi događaj uvoza nastaje unosom robe. Obračun PDV-a vrši se kod uvoza da se obveza naplaćuje u svima poznat - državni proračun. Pretporez se, s druge strane, priznaje za razdoblje jedinstvene carinske deklaracije označene kao primatelj dobara uvoza. Obveza PDV-a vrši se na carini. Stjecatelj uvezenih dobara dobiveni obračun carine i PDV-a mora platiti. Od 2018. godine više se ne naplaćuje PDV uvoza strojeva i opreme čija je vrijednost veća od 1.000.000,00 kn. PDV je u tom slučaju plaćen kada ga obveznik plati u prijavi pod obvezu PDV-a. Takvo plaćanje Carinska uprava pregledava i izdaje rješenje.

Obveznici iz RH kod uvoza dobra, uvoz ne moraju nužno činiti u RH, uvoz se priznaje za sve države članice EU, ali prema svim poreznim propisima državama članicama obavljanja uvoza. Obveznici moraju brinuti o području uvoza dobra. Neka područja koja nisu teritorij EU smatramo trećim područjima. Za uvoz dobara koji se ne vrši unutar EU treba se prethodno informirati o obvezi o imenovanju zastupnika. U drugim državama članicama kod registracije, zahtijeva se imenovanje zastupnika za obavljanje u tuđe ime sve poslove vezane uz PDV.

Ispravan obračun radi se da se na poreznu osnovicu uključuju svi elementi propisani Zakonom o PDV-u. U njemu je zapisano da se na carinsku vrijednost uvoza uključuje i:

- porez, carina, pristojba i druga davanja koje je potrebno platiti van države uvoznice, osim PDV-a,
- sporedne troškove, u što svrstavamo provizije, troškove manipulacije robom, osiguranja ili prijevoza nastalih do prvog odredišta na teritoriju članice te troškove nastale kod prijevoza do drugog odredišta poznatog kod nastanka događaja. [13]

Prvo odredište je prvo mjesto odredišta ili prvog pretovara robe ili ona lokacija navedena u prijevoznoj ispravi. Uvoz dobara su razne situacije unošenja robe u pojedinu državu. Jedna od situacija je i oslobođenje plaćanja PDV-a, to nazivamo Carinskim postupkom pod brojem 42.

Kod takve vrste postupka uvezena dobra ne ostaju u državi - tuzemstvu, nego se sele u drugu državu članicu EU. Mogu se također voditi kao isporuka obvezniku iz druge članice EU, a to smatramo temeljnim uvjetom za primjenu takve vrste postupka. Za korištenje navedenih postupaka te primjenu oslobođenja plaćanja PDV-a uvoza, potrebno je Carinskoj upravi podnijeti potrebne podatke. Podatke poput. identifikacijskog broja izdanog u zemlji, PDV ID-a stjecatelja, dokaz namijene dobra za prijevoza ili otpreme iz RH.

4.4.2. Izvoz dobara

Zakon i Pravilnik o PDV-u te propisuju oslobodjenje od plaćanja PDV-a za izvoz dobara. Izvoz je svaka isporuka dobara na teritorij izvan područja EU, a dobra se predaju drugim obveznicima ili fizičkim osobama. Za oslobodjenje isporuke izvoza dobara ili usluge potrebno je ispuniti razne uvjete i p. položaj izvoza dobara hrvatskog obveznika.

Temeljni uvjet izvoza oslobođenog od PDV-a čini otprema robe van granica EU. Račun isporuke ne treba se izdati kupcu treće zemlje, može se izdati i kupcu u Uniji. Izvoznik treba kod izvoza podnijeti dokaz o otpremi dobara u treću zemlju. Dokaz je carinska deklaracija ili elektronička poruka u ECS sustavu.

Različita je situacija gdje isporučitelj iz RH izvozi robu drugom obvezniku u državi, gdje on postaje izvoznik dobara. Isporučitelj je tada oslobođen PDV-a. To vrijedi samo za situaciju gdje se roba isporučuje kupcu bez sjedišta u RH ili osobi za račun, a on je obvezan dobro izvesti uz carinsku deklaraciju koja prikazuje kupaca i izvoznika dobara izvan granica Unije. Oslobođenje kod izvoza dobara ostvaruje se kada je izvoznik ili drugi zapravo isporučitelj za njegov račun, izvoznik je kupac ili drugi bez sjedišta u RH za njegov račun i prodavatelj je hrvatski obveznik koji se bavi poslom prodaje već ocarinjene robe drugim obveznicima za otpremu kupcu izvan EU.

Oslobodjenje od PDV-a izvoza dobara, primjenjuje se isto i na usluge povezane za izvoz dobara. Vrijedi za izvozne isporuke razne vrste dobara, prijevozne i otpremne usluge. Prijevozne i otpremne usluge su usluge prijevoza dobara kod izvoza, ali ovise o načinu obavljanja usluge, za primatelja dobara, izvoznika ili špeditera. Posebni su slučajevi obveznika koji izvozi iz RH dobra iz druge države članice. On je obvezan provjeriti sve obveze koje mora ispuniti u toj zemlji kod kupnje dobra te ista izvozi u treće zemlje. „U tom slučaju važno je odabrati mjesto isporuke dobara, a drugo, potrebna je prethodna provjera hrvatskog poreznog obveznika za registraciju kod potreba PDV-a u državi članici kupnje dobara, a iz koje će zemlje spomenuta dobra kasnije izvesti u neke treće zemlje.“ [8]

5. Revizija carinske uprave

Sami počeci razvoja revizije započinju razvojem računovodstva. U počecima, revizori su poslovali na način da su slušali usmeni izvještaj obveznika revizije, a revizori su bile osobe koje su imale fiskalne odgovornosti poput prikupljanja poreza. Riječ i pojam revizija potječe iz latinskog jezika od riječi *revidere* ili *revisio* što prevodimo kao *ponovni pregled* ili *provjera*. Revizora, danas, smatramo osobom čija je osnovna zadaća i posao ispitivati i ocjenjivati osnovna financijska izvješća svih poduzeća. On kod ispitivanja i ocjenjivanja mora znati koji podaci i metode sastavljači izvještaja koriste, a na temelju iščitanih podataka mora vlastitim stručnim mišljenjem potkrijepiti realnost, objektivnost, stanje imovine, kapitala, obveza i rezultata u poslovanju poduzetnika. [14]

Pojam revizije može se definirati na mnogo načina, a dvije najčešće definicije su prema Američkoj udruzi računovođa i definicija međunarodnih računovodstvenih standarda. Američka udruga računovođa (American Accounting Association) opisuje pojam revizije kao proces koji je sistematiziran te se temelji na pribavljanju i stvaranju dokaza o stvarnim ekonomskim zbivanjima i rezultatima kojima je zadaća ustanoviti poklapanje poslovanja i napisanih izvještaja o poslovanju poduzeća. Revizori imaju kriterije prema kojima ocjenjuju izvještaje, a kasnije to sve dostavljaju korisnicima kod kojih se obavlja kontrola ili javnosti, tj. subjektima koje zanima stanje poslovanja. Međunarodni revizijski standardi opisuju drugu vrstu definicije, odnosno oni objašnjavaju reviziju kao neovisno izvještavanje i pregled podataka iz izvještaja ili one informacije što se tiču poslovnog subjekta. Subjekt kod kojeg se obavlja kontrola ne mora biti profitabilan te nije bitna njegova veličina ili zakonski oblik kada se obavlja ispitivanje s ciljem izražavanja i davanja mišljenja.

Postoje različite podjele revizije, a neke od najčešćih su sljedeće:

- Revizija prema subjektu ispitivanja i istraživanja
 - interna (ispitivanje unutar organizacije)
 - eksterna (ispitivanje te davanje vlastitog mišljenja javnosti)
- Revizija ovisno o objektu kojeg se ispituje:
 - Poslovanja (kako nešto unaprijediti i poboljšati)
 - financijskih izvještaja (kvalitetnije sastavljanje izvještaja)
- Revizija područja kojeg se ispituje:
 - “komercijalna” revizija (davanje usluga i savjetovanje o poduzeću)
 - državna revizija
- Revizija informacijskih sustava

Subjekti koji su obvezni voditi godišnju reviziju financijskih izvještaja o vlastitom poslovanju poduzeća su svi poduzetnici i neprofitne organizacije. Poduzetnici su sva trgovačka društva, a možemo ih svrstati u velike, srednje i male poduzetnike. Poduzetnici, iz navedenog svrstavanja, koji moraju voditi izvještaje moraju zadovoljavati kriterije prihoda, veći od 4 milijuna eura, a broj zaposlenih veći od 25. Treći kriterij je vrijednost aktive veća od 2 milijuna eura. Poduzeća da bi bila obvezna voditi izvještaje moraju ispunjavati dva od tri navedena kriterija. Drugi subjekti obveznici su neprofitne organizacije koje su prihodom premašile vrijednost 400 tisuća eura, a njima se vrši samo uvid financijskih izvještaja ili su premašile vrijednost od 1,3 milijuna eura, onda se vrši cjelokupna revizija izvještaja. Subjekti javnog interesa, financijske institucije, matična društva i neki drugi zakonom definirani subjekti također mogu provoditi proces revizije ako oni to žele na zahtjev vlasnika, financijskih institucija ili prema zahtjevu koje su donijele zainteresirane strane.

Proces revizije ima par osnovnih faza koje je potrebno proći redom. Prva i osnovna faza temelji se na odabiru i upoznavanju kriterija za opis "poželjnih stanja". Poželjna stanja su zbivanja koja su jednaka u opisu izvještaja i u poduzeću. Sljedeći zadatak je proučiti i istražiti o postojećim situacijama ili prikupiti dokaze o usporedbi. Uspoređuje se postojeća situacija poduzeća s "poželjnim stanjem". Stanje se u poduzeću definira prema unaprijed utvrđenim kriterijima. Na kraju procesa donosi se zaključak čiji je pokazatelj stupanj usklađenosti postojeće i poželjne situacije i stanja i zadnja faza temeljena je na sastavljanju izvješća za korisnike.

U poslovnoj praksi je najčešća podjela na internu i eksternu reviziju. Interna revizija je isključivo potreba društva i njezino provođenje nije obvezno. Provođe je osobe unutar društva koje su i zaposlene u samom društvu i služi kao svojevrsni test i neka vrsta interne kontrole. Cilj je detektirati problem i poboljšati efikasnost samog poslovanja. Eksterna revizija primjenjuje se na temelju financijskog izvještaja (bilance, izvještaju o promjenama glavnice, izvještaju o novčanom toku). Državna revizija odnosi se na reviziju javnih rashoda.

Na temelju pragmatičkog aspekta vrste revizije su eksterna, interna i državna. Interna revizija poslovanja kao ključno pitanje postavlja: „Kolika je kvaliteta poslovanja i kako poboljšati kvalitetu poslovanja?“. Eksterna revizija financijskih izvještaja postavlja ključno pitanje: „Jesu li financ. izvještaji realni i objektivni?“. Državna revizija ima ključno pitanje: „Troše li se državna (javna) sredstva namjenski i racionalno?“.

Za objavu revizorskih izvješća rok je šest mjeseci od završetka poslovne godine (zakonom je definirano da poslovna godina završava 31.12. određene godine). Objavu revizije, obveznici revizije moraju sa izvješćem objaviti u najkasnijem roku koji iznosi devet mjeseci od kraja poslovne godine. Za neprofitne organizacije vrijedi da revizijska izvješća moraju objaviti na svojim web stranicama najkasnije do 30. lipnja tekuće godine kao i sindikati i udruge poslodavaca

koji izvještaje moraju dostaviti Ministarstvu financija. Rok za predaju svih izvještaja i prijavu poreza najkasnije je do 30. travnja sljedeće godine.

Carinska uprava, organizacija je koja djeluje upravno pod vodstvom Ministarstva, a ono prati rad Središnjeg ureda i carinarnica. Carinska uprava želi postati moderna i konkurentna služba u Europskoj uniji. Interna i eksterna revizija u tome imaju veliku ulogu. One pružaju informacije koje su bitne za donošenje poslovnih odluka, podloga su za ocjenu budućeg novčanog toka, daju informacije o financijskoj situaciji i financijskom uspjehu subjekta te ostale potrebne informacije što je jako bitno u ostvarenju tog cilja- konkurencije u EU.

5.1. Služba za unutarnju reviziju, nadzor i kontrolu

Služba za unutarnju reviziju, nadzor i kontrolu ima zadatak ispunjavati zadatke unutrašnje revizije cijelog kompleksa i poslovanja, usklađenost, uspješnost poslovanja i financijskih revizija. Služba treba procijeniti praksu upravljanja poslovnim procesima te objaviti rezultate. Službu čine odjeli za unutarnji nadzor i kontrolu koji postoje četiri. Na kontinentalnom dijelu Hrvatske to su odjel u Zagrebu i Osijeku, a u primorskom su odjeli Rijeka i Splitu. Unutarnja revizija ima svoj zasebni odjel koji je provodi i nazivamo ga sastavnim dijelom službe. Svaki od spomenutih odjela odsjeda u gradovima koji se spominju u imenu samog odjela. Odjeli su odgovorni i nadležni Središnjem uredu. Postupci kontrole koje provode odjeli žele otkriti, utvrditi ili spriječiti kršenje zakonitosti u poslovanju. Zadatak im je ujedno provoditi radnje definiranja činjenica i okolnosti kod ocjenjivanja usklađenosti sa zakonom. U organizaciji, zadatak interne revizije je poboljšati joj poslovanje i poslovati u skladu sa svim zakonima, a to je sastavni zadatak Odjela za unutarnju reviziju. U sklopu sa internom revizijom, odjel je zaslužan za procese kod carina, trošarina, vanjske trgovine, deviznih, poreznih i ostalih procesa Uprave. Odjel mora uključivati informacijski sustav, znati upravljati ljudskim resursima te materijom, obavljati računovodstvene poslove i druge aktivnosti iz nadležnog djelokruga.

Glavno obilježje unutarnje (interne) revizije je njena neovisna aktivnost. Unutarnja revizija također se temelji na procjeni sustava unutarnje kontrole te daje stručno, neovisno i objektivno mišljenje za svrhu poslovanja Carinske uprave te planira budućnost poslovanja poduzeća. Značaj revizije je u sustavni i disciplinirani pristup procjenjivanja i poboljšavanja učinkovitosti u koracima kod upravljanja, smanjivanja rizika, povećanje kontrole i gospodarstva. Pomaganje korisnicima proračuna, temeljna je vrijednost svake revizije. Provedena revizija ne garantira za apsolutnu točnost svih postupaka u radu. Ne može se sa sigurnošću utvrditi rad Carinske uprave sa usklađenošću sa svim zakonima. Korisnici proračuna dobivaju uvid u sigurnost provedbe kontrolnih i upravljačkih mehanizama. Mehanizmi moraju biti odgovarajući, ekonomični i dosljedni u usporedbi sa općepriznatim standardima i nacionalnog zakonodavstva. Interna revizija podrška je upravljačkoj strukturi, upravljanju, menadžerima ili nekom drugom višem sloju u poslovanju. Informacije o reviziji te funkcioniranju procesa u poslovanju bitno je upravljačkoj strukturi zbog unaprjeđenja i pogleda u poduzeća u budućnost. Temeljni dokument o poslovanju i vođenju revizije je Pravilnik o provođenju unutarnjeg nadzora i kontrole u carinskoj upravi. Spomenuti pravilnik sastoji se od odredaba i objašnjenja kako bi trebao funkcionirati sastav unutarnje kontrole i nadzora.

Carinska uprava obavlja unutar države, kontrolu i nadzor. Cilj tih zadataka je nadzirati zakonitost rada i pravilnosti u primjeni propisa u nadležnosti. Glavna je namjera otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i ujednačavanje prakse u radu i poslovanju. Unutarnji nadzor sastoji se od skupine radnja, postupaka i zadataka sa svrhom primjene poslovnih ciljeva. S druge strane unutarnja kontrola, skupina je aktivnosti i procesa pod ustrojstvom Carinske uprave sa zadatkom inspekcije, traženja te identifikacije kršenja standarda i pravila na stranama fizičkih osoba (u fizičke osobe pripadaju službenici i namještenici Carinske Uprave).

„Pravilnik o unutarnjem nadzoru i kontroli Carinske uprave za ostvarivanje planiranih ciljeva nadzora i kontrole osigurava:

1. Pravilnu primjenu carinskih ovlasti od strane ovlaštenih carinskih službenika
2. Ostvarivanje prava na predstavku o radu carinskih službenika i namještenika
3. Ostvarenje razine povjerenja građana i pravnih osoba u rad Carinske uprave
4. Zaštita carinskih službenika od potencijalnih, a neosnovanih navoda o njihovom radu
5. Prevencija postupanja carinskih službenika koji su protivni etičkim načelima.“[15]

Jedinice u ustrojstvu koje su odabrane za vršenje zadataka nadzora i kontrole u unutrašnjosti su sama Carinska uprava, njezin Središnji ured, Sektor unutarnjeg nadzora i kontrole i svi ostali službenici u carinskom radu. Navedeni dijelovi Carinske uprave provode sve potrebne poslove nadzora i kontrole. Poslije svakog obavljenog posla, ustrojstvene jedinice uprave, pružaju pomoć bilo koje vrste (stručnu, tehničku ili neku drugu vrstu) svim osobama koje obavljaju kontrolu i nadzor. Svrha pružanja pomoći je uspješno poslovanje i izražavanje te davanje mišljenja o funkcioniranju sustava unutarnje kontrole i nadzora. Unutarnji nadzor sastoji se od raznih postupaka koji se dijele na određene vrste. Vrste postupaka su redovan ili izvanredan. Redovan postupak odobrava ravnatelj, a početak postupka je definiran prema godišnjem planu poslovanja. Pokretanje izvanrednog postupaka je na osnovi pisanog naloga koji izdaje ravnatelj ili njegov nadležni pomoćnik. Obavljanje revizije i aktivnosti revizije objavljuje odgovorna osoba, godišnje i to sukladno dokumentima koji to propisuju i na temelju kojih se uređuje Izjava o fiskalnoj odgovornosti. Godišnja objava financijskih izvješća Carinske uprave je javna i povećava opseg povjerenja zadatka i poslova za obavljanje na dnevnoj bazi. Ujedno pridonosi zadacima sa dodijeljenim sredstvima koja su odgovorna kod proračuna za Republiku Hrvatsku.

5.2. Pregled financijskih izvještaja i poslovanja Carinske uprave

Državna služba, Ministarstvo financija, objavilo je i dogovorilo Pravilnik o prestanku važenja prijašnjeg Pravilnika za rokove kod predaje financijskih izvještaja i računovodstvene dokumentacije i kod posebnih okolnosti, a pravilnik je objavljen u Narodnim novinama 23. veljače 2022. godine.

Zakon o računovodstvu propisuje svim poduzetnicima, obveznicima vođenja godišnjih financijskih izvješća, da izvješća na kraju određene poslovne godine donose Financijskoj agenciji u roku koji donosi Financijska agencija temeljnim zakonom, a oni vrijede većinom, a oni su većinom:

- Do mjeseca travnja, u tekućoj godini, moraju se dostaviti svi izvještaji potrebni za formiranje statističkih podataka ili nešto drugo
- Šest mjeseci isteka poslovne godine, rok je za javnu objavu rezultata poslovanja i sastavljenih izvještaja
- Devet mjeseci od isteka poslovne godine, konsolidirani financijski izvještaji javno se objavljuju

Donesena je odluka da je mjesec travanj, rok za statističke i druge potrebe, tada su svi poduzetnici obvezni Fini priložiti bilancu i račun dobitka i gubitka (RDG) i iznimno neke njihove dodatke. Rokom od šest mjeseci po isteku poslovne godine, slijedi javna objava poslovanja mikro i malih poduzetnika te oni moraju podnijeti Fini: sastavljenu bilancu, sastavljeni račun dobitka i gubitka te bilješke uz ta dva navedena izvještaja, također moraju utvrditi sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja te odluku o raspodjeli dobitka ili ako dobit nije ostvarena, pokrće gubitka. Ako je poduzeće obveznik revizije potrebno je priložiti i revizorsko izvješće. Srednje veliki i veliki poduzetnici trebaju također poštivati navedeni rok u trajanju od pola godine, za potrebe javne objave, a oni uz bilancu, RDG i bilješke prilažu izvještaj o ostalom sveobuhvatnom dobitku. Izvještaji spomenuti kod malih poduzetnika vrijede i kod srednjih i velikih, a dodatno moraju podnijeti izvještaj o novčanim tokovima, revizorsko izvješće, izvještaj o promjenama glavnice, godišnje izvješće te izvješće posloводства te po potrebi, nefinancijsko izvješće.

Ako obveznici financijskih izvješća ne dostave navedenu potrebnu papirologiju, može im se uručiti propisana zakonom, novčana kazna, može dobiti bilo koja odgovorna osoba.

„Financijski izvještaji koje Carinska uprava podnosi su: bilanca, o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji, o prihodima i rashodima, o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza, primicima i izdacima, o obvezama i proračunu, proračunskih i izvanproračunskih korisnika“.[4]

Dodatni dokumenti koji se prilažu navedenim izvještajima su: bilješke uz bilancu, uz izvještaj o rashodima po funkcijskoj klasifikaciji, uz izvještaj o prihodima i rashodima, o primicima i izdacima te uz izvještaj o obvezama.

Bilancu nazivamo najpoznatijim i temeljnim financijskim izvještajem za pokazivanje financijskog položaja odabranog poduzeća. Sastav bilance dijeli se na aktivu i pasivu, a osnova je bilančna ravnoteža, a to znači da ukupan zbroj aktive i pasive mora biti jednak. Bilanca je prikaz stanja imovine, koje su sastav aktive, obveze i kapitala, sastav pasive, na određeni dan. Imovina, obveze i glavnica, osnovne su značajke ovog članka. Osnovni podaci koje možemo zaključiti analizom bilance je snaga, likvidnost i najvažnije – zaduženost poduzeća. Može se utvrditi financiranje svake stavke u poduzeću i vršiti usporedba poslovanja poslovnih godina. Bilancu, Carinska uprava, prikazuje u obliku jednostranog izvještaja. Podaci svrstani u aktivu, unose se prema karakteristici rastuće likvidnost. Pozicije pasive bilježe se u bilanci po opadajućoj ročnosti. Kriterij rastuće likvidnosti označava da se u bilancu prvo upisuje imovina likvidnog oblika, tj. ono što se najprije troši – novac, a zatim se upisuje manje likvidna imovina. Imovina su svi ekonomski resursi koje poduzeće koristi u ostvarivanju djelatnosti. Ekonomski resursi su vlasništvo poduzeća koji daju ekonomsku korist i mjerljivi su. Imovina se u bilanci prikazuje prema pojavnom obliku,

a može biti materijalna i nematerijalna imovina, a prema vremenskom razdoblju ona može biti kratkotrajna i dugotrajna. Budući da se izvještaj bilance Carinske uprave proteže na nekoliko stranica, u radu se ne će nalaziti slika bilance, ali podaci bilance i ostalih izvještaja su javni te se mogu pronaći na web stranicama Ministarstva financija.

Izvještaj o rashodima ujedno je i jedan je od izvještaja koji Carinska uprava sastavlja i predaje za godišnje razdoblje. Sastavljaju ga većinom manje sastavnice lokalne i regionalne samouprave. Prihode i rashode Carinske uprave prikazuje izvještaj o prihodima, rashodima, te izvještaj o primicima i izdacima. Svaka organizacija, obvezna je popisati svu svoju imovinu i obveze sa stanjem na dan 31. prosinca određene godine. Popisne liste su dokumenti čiji sastav se temelji na popisnom, stvarnom, i knjigovodstvenom stanju predmeta popisa. Posljednji izvještaj koji sastavlja Carinska uprava je izvještaj o obvezama i izvještaji proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika.

Bilješke koje se prilažu uz financijske izvještaje, vode se i zapisuju kako bi pružale dopunske informacije i pojašnjenja u koracima nekih ili svih podataka ili aktivnosti u izvještajima. Bilješke Carinske uprave, izrađuju se na temelju sastavljenih izvještaja. Najčešće se sastoje od osnovnih podataka, značajnih računovodstvenih politika i dodatnih pojašnjenja pojedinih pozicija. One sadrže podatke, detalje i upute za korisnike izvještaja. Temeljni financijski izvještaji trebaju biti jasni i pregledni, a to znači da detaljne podatke i informacije iz izvještaja treba prenijeti u bilješke. Bilješke ne navodimo kao standardni izvještaj. Značenje toga je u sastavljanju slobodne forme izvještaja, ali se uz svaku bilješku navodi i račun o trima sastavnim dijelovima te metodama pisanja bilješke koje su potpunost, jasnoća i preglednost. Vođene i pisane bilješke uz financijske izvještaje i standardni izvještaji, na kraju predaju se Državnom uredu za reviziju u papirnatom formatu ili ako je moguće elektronički u elektroničkom potpisivanju tu PDF formatu potpisanom elektroničkim potpisom.

Analiza financijskih izvještaja treba biti cjelovita i temeljna podloga u poslovanju i upravljanju poduzećem. Postoje pojedinačni pokazatelji, sustavi pokazatelja i zbrojni i sintetički pokazatelj poslovanja. Pokazatelj je racionalni/odnosni broj što objašnjava odnos ekonomske i druge veličine. Potrebno je brinuti o odabiru ekonomskih veličina u poslovanju te je potrebno ispuniti preduvjete za njihov izračun. Kada pojedino poduzeće posluje na tržištu, ono mora zadovoljiti dva najbitnija kriterija - sigurnost i uspješnost poslovanja u konkurentnosti. Likvidnost i zaduženost su pokazatelji sigurnosti poslovanja, a ekonomičnost, profitabilnost i investiranje svrstavaju se u skupinu pokazatelja uspješnosti poslovanja. Pokazatelji aktivnosti navode se kao pokazatelji sigurnosti i uspješnosti.

Likvidnost za poduzeće je da je ono moguće ili sposobno podmirivati sve obveze, raspolaže s dovoljnom količinom novčanih sredstava koja omogućuju poslovanje. Pokazatelji likvidnosti uspoređuju kratkoročne obveze i kratkoročne (tekuće) izvore dostupne za pokrivanje kratkoročnih obveza. Svi pokazatelji likvidnosti izračunavaju se temeljem podataka u bilanci. Zaduženost je pojam koji se koristi u poslovanju, a označava vrstu i visinu duga koji je potrebno platiti u nekom roku, a način na koji se mjeri je vertikalna struktura kapitala, a to znači odnos vlastitog i tuđeg kapitala (udio vlastitog u tuđem kapitalu).

5.3. Aktivnosti Carinske uprave za uvođenje eura kao nacionalne valute

Kada je na snagu stupio plan zamjene hrvatske valute, kune, eurom, ujedno je započeo sustav uvođenja eura. Euro je službena valuta u Hrvatskoj jednako kao što je službena valuta i u ostalim državama članicama Unije. Zadaci odabranih tijela uprave u državi, prilagođavat će zakonske i podzakonske propise sa računovodstvenim i informatičkim sustavima za uspješnije uvođenje kod dolaska nove valute. Carinska uprava imenovala je Projektni tim koji će provoditi planirani i definirani Akcijski plan u zamjeni. Projektni tim sastoji se od predstavnika sektora za: nadzor, trošarine i posebne poreze, informacijski sustav, carinski sustav, financije i strateško planiranje, analize i informiranje. Imenovani Akcijski plan podvrgava aktivnostima za provedbu s namjerom da se u određeno vrijeme prilagode zakonski i podzakonski propisi, obrasci, postupci i procedure iz širokog spektra rada, informatičkih i poslovnih sustava i sustava podrške poslovanja.

U procesu prilagodbe aplikacija, bitne obveze su:

- Prilagoditi sve aplikacije navedene u kunama, u euro od 1. siječnja 2023.
- Izlazni dokumenti građanima morat će se iskazivati dvojno, otprilike šest mjeseci prije i kasnije nakon uvođenja eura. Za tu prilagodbu potrebno je provesti tri aktivnosti: sastaviti fiksni tečaj konverzije, iskazivati dvojne valute s naglaskom na euro, a manje na kune te poštivati pravilo preračunavanja valuta prema Nacionalnom planu zamjene kune u euro
- 1. siječnja 2024. biti će važan datum za hrvatske građane jer će se tada sve prikazivati u euru.

Obvezna prilagodba aplikacija u vlasništvu Carinske uprave za građanske i pravne izlazne dokumente neće se moći odvojiti jer su aplikacije jednake za pravne i fizičke osobe. Projektni tim Carinske uprave na temelju tog zaključka donosi odluku o nepotrebnom odvajanju jer ono iziskuje gubitak u vremenu i troškovima. Postoje i aplikacije koje nisu obvezne dvojno iskazivati cijene, to su aplikacije propisane europskim normama. Do 31. prosinca 2022. aplikacije su koristile kunu kao valutu plaćanja, a od 1. siječnja 2023. godine, pa nadalje, koristit će euro.[16]

Mijenja se i postupanje s obrascima za fizičke i pravne osobe, a obrasci se podnose nakon uvođenja eura, a utječu na obveze razdoblja prethodne godine. Brojevi u obrascima iskazivat će se isključivo u kunama, ali je potrebno preračunavanje na temelju fiksnog tečaja konverzije, a preračunavat će se sa svih pet decimala i zaokruživanja iznosa na dvije decimale na temelju donesenih pravila.

6. Zaključak

Carinska unija Europske unije važna je jer olakšava trgovinu poduzećima, usklađuje iznose carina kod robe u trgovini, dolazi iz inozemstva i obavlja funkciju zaštite. Carinska unija je dio Ministarstva financija, a sačinjava se od Središnjeg ureda, čije je sjedište glavni grad Zagreb te trinaest carinarnica na području Hrvatske. Temeljni propis u poslovima uvoza, izvoza, kretanja i skladištenja robe je Carinski zakon. Obračun carine temelji se na tri osnovna pojma, a to su: carinska tarifa, podrijetlo i vrijednost robe. Carinjenje robe nazivamo plaćanje određenog duga carine te naplatu PDV-a i posebnih poreza ovisno o robi, koji se određuju prema posebnim kriterijima u zakonima. Carinska tarifa naziv je za pojam, odnosno sustav kojeg čine oznake i brojčano karakteriziranje robe kod carinjenja. Tarifa je također jedan od bitnih pojmova, a predstavlja skupinu pravila raspoređivana robe u carinskom sustavu. Carinska vrijednost robe podrazumijeva vrijednost uvezene robe radi određivanja carine po vrijednosti. Carinska vrijednost robe važan je pojam za domaću robu kako bi zaštitili domaće gospodarstvo i proizvodnju. Iste tarife za robu prepisujemo robi uvezenu na državni teritorij iz ostatka svijeta. Kod unutarnje trgovine robom, carine ne primjenjuju nikakve tarife. U cijeloj Europskoj uniji ne naplaćuju se carine kod prijevoza robe između država članica. Uvoženje robe u EU se naplaćuje kao carina i čini 14 % ukupnog proračuna.

Provjere koje se odvijaju na carinskim, vanjskim granicama EU-a, osiguravaju potrošače kod određene robe o uvozu ili izvozu, opasnosti ili štetnosti za zdravlje. Carina EU-a proučava i pronalazi potencijalne porezne i trošarinske prijevare kod poduzeća i pojedinaca te ih pokušava minimizirati i u potpunosti suzbiti. Radnja ili isprava koja stavlja robu u neki carinski postupak, nazivamo carinskom deklaracijom. Pisani oblik je glavna vrsta podnošenja deklaracije, po postupcima i procesima objašnjenim u radu. Prvi je i temeljni pojam u carinskom sustavu. U carinskoj deklaraciji nalaze se činjenice i temelji se carinska zaštita, vrijednost i visina carine, a to najvažniji dijelovi carinjenja. Podnošenjem i potpisivanjem deklaracije za robu na carini, odgovorna osoba - ovlaštenu zastupnik, koji može biti uvoznik ili izvoznik, odgovora za: točne informacije navedene u deklaraciji, ispravnost priloženih dokumenata i poštivanje obaveza kod ulaza navedene robe u deklariranoj proceduri. Tek kada carinarnica zaprimi deklaraciju, uvoznik ili izvoznik, odnosno podnositelj te deklaracije tek tada može zahtijevati dopunu deklaracije jednog ili ako je potrebno, više podataka.

Slijedom sveg navedenog može se zaključiti da je carinska uprava je u Republici Hrvatskoj najbolji pokazatelj dinamičnosti i aktivnosti tržišta. Ona je u 2023. godini tehnološki modernizirana, primjenjuje tehnološki napredne sustave za poslovanje te ulaskom u Europsku uniju, njezin obim djelovanja i poslovanja veliko je područje. Ona je pripadnik Carinske unije,

pripadnik najvećeg svjetskog izvoznika i uvoznika roba i usluga na tržištu te je zato važno pratiti i razumjeti njezino poslovanje za daljnje poslovanje manjih i velikih poduzetnika najviše kod uvoza i izvoza robe. Porezni sustav danas, tj. oporezivanje robe PDV-om ili je ista oslobođena od plaćanja PDV-a i objašnjenja samog procesa podnošenja robe carinskoj upravi, izuzetno je kompleksan te u većini slučajeva zahtijeva stručnu pomoć i dobivanja odgovora na sva pitanja oko tog procesa. Većina transakcija danas odvija se sa stranim zemljama (članicama EU ili trećima) i zato je važno znati, razumjeti i unaprjeđivati svoje znanje na tom području carinjenja jer će transport robe i usluga uvijek biti dostupan te se može samo razvijati i modernizirati. Jedan od najnovijih oblika modernizacije je uvođenje eura kao službene valute u Hrvatskoj radi lakšeg poslovanja sa stranim zemljama i prilagodbe zakona i propisa. U budućnosti sigurno se očekuje još i više modernizacije, stoga je potrebno biti upućen u funkcioniranje svijeta i tržišta, osobito logističkog dijela poslovanja.

7. Literatura

- [1] S. Ferenčak: Carina i carinski postupci u logističkom procesu, završni rad, Sveučilište Sjever, Varaždin, 2020.
- [2] T. Jokić: Carinski sustav, carinski postupci i postupanja sa stranom i domaćom robom, Institut za javne financije, Zagreb, 2007.
- [3] M. Varzić, Analiza prodajnog programa i distribucije proizvoda poduzeća Cezareja d.o.o, diplomski rad, Fakultet agrobiotehničkih znanosti, Osijek, 2018.
- [4] V. Lacko: Primjena carinskih dokumenata kod uvoza, izvoza i provoza robe, završni rad, Sveučilište sjever, Varaždin, 2018.
- [5] Republika Hrvatska, Ministarstvo financija, Carinska uprava središnji ured klasa: Uputa za provedbu postupka uvoznoga carinjenja robe, 011-02/19-03/19, uputa br. 19/19, urbroj: 513-02-1210/1-19-1, Zagreb, 19. rujna 2019.
- [6] <https://vlada.gov.hr/vijesti/schengen-i-eurozona-nakon-1-sijecnja-za-hrvatsku-nista-vise-nije-isto/37600>, dostupno 23.5.2023.
- [7] I. Dojčić: Financije, pravo i porezi: Novi PDV obrasci za 2023. godinu, br.1. siječanj 2023, str. 23-24
- [8] Hrvatski sabor, Zakon o porezu na dodanu vrijednost, 4. Oslobođenja pri uvozu, Članak 44. (NN 115/16, 138/20, 39/22), Zagreb, 01. siječnja 2023.
- [9] Tabela prikaz trošarine na cigarete, Podaci o prijavljenim maloprodajnim cijenama cigareta važećim na dan 1.1.2023., excel tablice, <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/trosarinsko-postupanje/maloprodajne-cijene-cigareta-2566/tabelarni-prikaz-trosarine-na-cigarete/2579>, dostupno 12.1.2023.
- [10] Č. Ivaković, R. Stanković, M. Šafran, Špedicija i logistički procesi, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010.
- [11] V. Vašiček, S. Broz Tominac, Tečajne razlike u proračunskom računovodstvu u Republici Hrvatskoj, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
- [12] <https://kakoseknjizi.hr/clanak/racunovodstvena-obveza-provedbe-tečajnih-razlika>, dostupno 1.5.2023.
- [13] R. Špoljar, Porezni tretman prometa dobara - tuzemstvo, EU i treće zemlje, specijalistički diplomski rad, RRiF Visoka škola za financijski menadžment, Zagreb, 2020.

- [14] I. Klešić, I. Mamić Sačer, L. Žager, Državna revizija, Pretpostavka odgovornosti i transparentnosti u javnom sektoru, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb, 2020.
- [15] Republika Hrvatska, Carina, Izvješće o radu carinske uprave za 2021. godinu, <https://carina.gov.hr/UserDocsImages//10337//IZVJEŠĆE%20O%20RADU%20CARINSKE%20UPRAVE%20ZA%202021..pdf>, dostupno 13.1.2023.
- [16] <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/hr/content/dokumenti-i-postupci-carinjenja>, dostupno 8.1.2023.

Popis slika

Slika 3.1 Dokument jedinstvene carinske deklaracije	14
---	----

Popis tablica

Tablica 3.6.2. Tabela prikaz trošarina na cigarete od 1.1.2023..	25
--	----